

Akademie HUSPOL

**SCIENCE AND EDUCATION IN MODERN SOCIETY: CURRENT
ISSUES AND INNOVATIVE RESEARCH**

COLLECTION OF ABSTRACTS

International scientific-practical conference

(Kunovice, Czech Republic, March 27-28, 2021)

Kunovice 2021

*Recommended for publication
by the Academic Council at
Akademie HUSPOL
March 17, 2021 (Protocol № 03)*

Science and education in modern society: current issues and innovative research : collection of abstracts of International scientific-practical conference, Kunovice, Czech Republic, March 27-28, 2021. Kunovice : Akademie HUSPOL, 2021. 69 p.

Наука та освіта в сучасному суспільстві: актуальні питання та інноваційні дослідження : зб. матеріалів Міжнар. наук.-практ. конф., м. Куновіце, Чеська Республіка, 27-28 березня 2021 р. Куновіце : Академія ГУСПОЛ, 2021. 69 с.

ISBN 978-80-907587-2-8

The collection of abstracts contains the reports of participants of the International scientific-practical conference "Science and education in modern society: current issues and innovative research", which was held by the Akademie HUSPOL (Czech Republic) with the assistance of the NGO "European Institute for Further Education" on March 27-28, 2021. The conference is dedicated to solving current problems in ensuring innovative development and finding ways to improve the legal practice of Ukraine and the Czech Republic.

Sbírka obsahuje materiály zpráv účastníků mezinárodní vědecko-praktické konference „Věda a vzdělávání v moderní společnosti: aktuální problémy a inovativní výzkum“, kterou uspořádala Akademie HUSPOL (Česká republika) za pomoci nevládní organizace „Evropský institut postgraduálního vzdělávání“ 27. - 28. 1 března 2021. Konference je věnována řešení aktuálních problémů při zajišťování inovativního rozvoje a hledání způsobů, jak zlepšit právní praxi Ukrajiny a České republiky.

Збірник містить матеріали доповідей учасників Міжнародної науково-практичної конференції «Наука та освіта в сучасному суспільстві: актуальні питання та інноваційні дослідження», яка була проведена Академією ГУСПОЛ (Чеська Республіка) за сприянням ГО «Європейський інститут післядипломної освіти» 27-28 березня 2021 року. Конференцію присвячено розв'язанню актуальних проблем в забезпеченні інноваційного розвитку та пошуку шляхів удосконалення правової практики України та Чехії.

ISBN 978-80-907587-2-8

©Akademie HUSPOL, 2021

© I. Kopotun, 2021

© S. Petkov, 2021

Mgr. Pavel Polían

JEDNATEL, STATUTÁRNÍ ZÁSTUPCE AKADEMIE HUSPOL

Уважаемые коллеги!

Искренне поздравляю Вас с началом работы Международной научно-практической конференции «Наука и образование в современном обществе: актуальные вопросы и инновационные исследования»!

Мне приятно, что организаторами конференции выступили Академия ГУСПОЛ и Общественная организация «Европейский институт последипломного образования», ведь мы выпускаем будущих юристов и повышаем квалификацию высококвалифицированных специалистов.

Сегодня в современном мире существует множество проблем, которые должны затрагивать мысли всех тех, кто имеет отношение к научным исследованиям. Реальные проблемы, которые возникают перед человечеством, куда более сложные, чем научные. Современная наука не в состоянии их кардинально решить. Важной причиной этому является разобщенность научных дисциплин. Элементарная синхронизация научных исследований дала бы действующий эффект.

Целью нашей конференции является именно разработка теоретических и практических аспектов обеспечения междисциплинарности научных исследований в контексте глобального развития и выделение конкретных мер обеспечения таких исследований на базе существующего международного опыта.

Вместе с Вами, дорогие коллеги, мы обоснуем основные теоретико-методологические подходы к развитию междисциплинарных научных исследований в условиях глобальных опасностей и угроз.

Учитывая то, что научная конференция является не только возможностью для обмена мыслями и апробирования своих теоретических наработок её участниками, но и прекрасным поводом для новых знакомств, надеюсь, что у Вас будет

GREETINGS

возможность для неформального общения с целью обмена опытом для решения в дальнейшем существующих проблем.

Радует то, что к работе на конференции откликнулись как отечественные, так и зарубежные ученые. Важно, чтоб научная дискуссия стала плодотворной для ученых, преподавателей, докторантов, аспирантов, магистров, а её результаты имели реальную общественно-политическую пользу.

Игорь Копотун

Доктор юридических наук, профессор, Заслуженный юрист Украины,
Проректор с международных связей Академии ГУСПОЛ

Уважаемые коллеги!

Сегодня мир в целом переживает непростые времена. В современных условиях, наполненных общественно значимыми, а иногда и трагическими событиями, проведение Международной научно-практической конференции «Наука и образование в современном обществе: актуальные вопросы и инновационные исследования», является знаковым событием для международного права, управления, философии, педагогики и других дисциплин.

Междисциплинарные исследования становятся активно растущей современной научной областью. Как правило, под этим понятием скрывается решение научных проблем путем интеграции знаний и методов из различных научных областей. Именно такие исследования рассматриваются в качестве одной из возможностей для совершения научных прорывов и разработки принципиально новых способов решения важнейших проблем современности.

Общемировой опыт демонстрирует, что без тесного сотрудничества между учеными разных направлений, развитие современной науки является практически невозможным. Дискуссии и переговоры с европейскими, отечественными и американскими коллегами показывают, что так называемые «чистые науки» не имеют никаких шансов получить финансирование со стороны научных фондов и т. п.

Сегодня проблема развития науки в целом не только сохранила свою остроту, но и ещё больше активизировалась в связи с новыми вызовами, опасностями и угрозами, которые становятся всё более глобальными. Вместе с традиционными опасностями и угрозами – войнами, политической

GREETINGS

нестабильностью, природными катаклизмами – появились новые в виде распространения международного терроризма и преступности, пандемии коронавирусной инфекции COVID-19, значительного ухудшения экологического состояния среды обитания человека, наркоманизации и алкоголизации населения многих стран, масштабных техногенных катастроф и аварий, смены климата на Земле, истощения природных ресурсов и т.п.

Целью нашей конференции является поиск, а также анализ возможных путей и новых подходов к решению глобальных и национальных проблем в условиях современного мира путем междисциплинарных исследований.

Именно проведение нашей Международной научно-практической конференции, в которой приняли участие международные представители академической и вузовской науки, говорит о значительном потенциале науки и образования. Очевидно, что решение большинства важных и сложных вопросов можно достичь только общими усилиями представителей международных научных школ. Давайте вместе стремиться к достижению нашей общей цели.

Желаю участникам конференции активной и плодотворной работы!

КРИМІНАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ТА КРИМІНАЛІСТИКА;
СУДОВА ЕКСПЕРТИЗА;
ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ

Поплавська А. В.

аспірант Міжнародного економіко-гуманітарного університету

імені академіка Степана Дем'янчука,

прокурор відділу Житомирської обласної прокуратури

м. Житомир, Україна

**СУТНІСТЬ І ЗМІСТ ПІДТРИМАННЯ ПУБЛІЧНОГО
ОБВИНУВАННЯ В СУДІ**

Публічне обвинувачення як першочергова конституційна функція прокуратури і як основна конституційна засада судочинства є першоосновою взагалі всього кримінального процесу і провадження кримінальних справ у суді.

З метою створення надійного механізму забезпечення непорушності гарантованих Конституцією України прав осіб, які беруть участь на всіх стадіях провадження в кримінальних справах, необхідна подальша оптимізація і підвищення ефективності прокурорської діяльності з підтримання публічного обвинувачення в суді, як однієї із найважливіших функцій прокурора.

Підтримання прокурором публічного обвинувачення в суді завжди привертало увагу як науковців, так і юристів-практиків. Прокурор в кримінальному судочинстві представляє загальнодержавні, загальносуспільні інтереси, що реалізуються в його обвинувальній діяльності. У зв'язку з прийняттям нового Кримінального процесуального кодексу України, який підтвердив рівність та змагальність сторін судового процесу, активність і професійна майстерність державного обвинувача в поданні і дослідженні доказів у суді стає одним із найважливіших чинників у забезпеченні невідворотності

покарання особи за скоєний злочин і притягнення її до кримінальної відповідальності.

Підтримання прокурором публічного обвинувачення в суді завжди привертало увагу як науковців, так і юристів-практиків. Окремі аспекти повноважень прокурора та їх реалізації у судовому провадженні досліджувались С. А. Альпертом, М. І Бажановим, О. В. Бауліним, В. В. Вапнярчуком, В. В. Гавриловим, В. Г. Гончаренком, М. В. Жогіним, В. С. Зеленецьким, О. П. Кучинською, Л. М. Лобойком, П. А. Лупинською, Г. А. Матусовським, М. М. Михеєнком, В. В. Молдованом, В. П. Нажимовим, Ю. Є. Полянським, О. Б. Соловійовим, О. Ю. Татаровим, В. М. Тertiшником, І. Я. Фойницьким, В. М. Хотенцем, Ю. П. Яновичем та іншими вченими.

Вищезазначені науковці визначили нові завдання прокурора з підтримання публічного обвинувачення в суді щодо з'ясування змісту прокурорської діяльності, ролі й процесуального статусу прокурора в суді, ефективність обвинувальної промови, розгляд кримінальних справ за спрощеною системою, зміна та відмова від підтримання прокурором публічного обвинувачення в суді, тощо.

Кримінально-процесуальна діяльність характеризується тісним переплетінням і взаємозалежністю трьох основних кримінально-процесуальних функцій: обвинувачення, захисту та вирішення справи. Указані функції є в кожній кримінальній справі, у якій проводиться розслідування і яка потім передається для розгляду до суду [1, с. 210].

Функція обвинувачення займає домінуюче становище у системі кримінально-процесуальних функцій. Без обвинувачення кримінальний процес був би безпредметним, а тому і не потрібним. Саме обвинувачення породжує інші функції та їх розвиток.

Необхідно зазначити, що серед наукової спільноти не досягнуто єдності поглядів щодо моменту виникнення функції обвинувачення у кримінальному провадженні та суб'єктів, які її здійснюють. Деякі вчені зазначають, що елементи

функції обвинувачення виникають і здійснюються з моменту складання протоколу про затримання особи як підозрюваного. Даний протокол свідчить про висунення щодо певної особи елементів обвинувачення [2, с. 78].

Поряд з цим, Кримінальним процесуальним кодексом України в п. 13 ч. 1 ст. 3 визначено, що під час досудового слідства кримінально-процесуальна функція обвинувачення починає реалізовуватися з моменту повідомлення особі про підозру (ст. 276-279 КПК України) [3].

Як зазначає Д.В. Борзих, законодавство України передбачає, що з моменту виникнення функції обвинувачення вона цілком зосереджена у слідчого. На нього покладається обов'язок об'єктивно дослідити всі обставини справи, з'ясувати обставини, які пом'якшують і обтяжують відповідальність обвинуваченого [4, с. 39].

З цього приводу Л. В. Півненко зазначає, що аналіз правового статусу слідчого, його компетенції показує, що він є державною посадовою особою, процесуальним інтересом якої є повне, об'єктивне, всебічне розслідування з метою встановлення усіх обставин події злочину, і конкретної ролі причетних до неї осіб. Слідчий в однаковій мірі збирає, закріплює, перевіряє, оцінює та концентрує у кримінальному провадженні як обвинувальні, так і виправдувальні матеріали і тим самим направляє свою діяльність не на захист чи обвинувачення особи, а на доброякісне документальне відтворення (реконструкцію) вчиненого злочину з метою встановлення об'єктивної істини. Виходячи з цього, слідчого ніяк не можна вважати органом, який здійснює обвинувачення, бо він виконує лише підготовчу роботу до суду і для суду [5, с. 143].

Розслідуючи справу, слідчий створює належні передумови для ефективного судового розгляду. Закінчуючи свою роботу складанням підсумкового процесуального документу обвинувального акту, слідчий констатує наявність в діях особи певного складу злочину. З цим твердженням погоджується прокурор затверджуючи обвинувальний акт [2, с. 80].

Для повного розуміння визначення обвинувачення і суб'єктів, які його здійснюють, необхідно проаналізувати п. 3 ч. 1 ст. 3 Кримінального процесуального кодексу України, де зазначено, що державне обвинувачення – це процесуальна діяльність прокурора, яка полягає в доведенні перед судом обвинувачення з метою забезпечення кримінальної відповідальності особи, яка вчинила кримінальне правопорушення [3].

Таким чином, законодавець чітко визначив, що публічне (державне) обвинувачення – це процесуальна діяльність прокурора.

Співвідношення обвинувачення і захисту трактується як два взаємопов'язаних правових інститути, без яких не обходиться жодне кримінальне провадження. Доцільно зазначити, що обвинувачення є первинним стосовно захисту.

Саме обвинувачення є первинним для початку судочинства. Воно передусім не тільки функції захисту, а й іншим функціям, визначення яких залишається неоднозначним. Розмежування функцій обвинувачення та вирішення справи підтверджується побудовою кримінального процесу як змагального (пункт 3 ч. 1 ст. 129 Конституції України). Слід зауважити, що свою назву принцип змагальності отримав від одного з його елементів – спору сторін [1, с. 210].

В основі функції публічного обвинувачення лежить певна діяльність органів прокуратури, що складає самостійний специфічний вид державної діяльності взагалі, у сучасних умовах спрямованої на західні зразки, де обвинувачення за своєю суттю зводиться до кримінального переслідування.

Функцію обвинувачення необхідно розуміти у статистиці як окреме поняття, термін і у динаміці, коли ця функція практично здійснюється, тобто коли обвинувачення функціонує заради активної поведінки осіб, які є сторонами обвинувачення. Для цього обвинувачам необхідно відповідним чином підготуватися з тим, щоб у судових засіданнях можна було б ефективно підтримувати обвинувачення.

Обвинувачення, і перш за все публічне обвинувачення, - наріжний камінь, навколо якого в судовому розгляді концентруються зусилля всіх його учасників. Обвинувачення, сформульоване в обвинувальному акті і подане прокурором до суду, являє собою основний і єдиний предмет судового дослідження.

Джерелом публічного обвинувачення є діяльність органів досудового розслідування, зусиллями яких особа, викрита як така, що вчинила злочин, у зв'язку з чим має постати перед судом. Тому, підтримання публічного обвинувачення в суді - логічне продовження тієї функції кримінального переслідування, яку прокурор виконував у стадії досудового слідства. Це обвинувачення не називають публічним, тому що в процесі розслідування воно ще може змінюватися або доповнюватися, тобто не є остаточним. Після затвердження або складання прокурором нового обвинувального акту воно набуває характеру публічного (офіційного) обвинувачення від імені держави [6, с. 243].

Публічне обвинувачення формують і формулюють до розгляду справи в суді, і прокурор стає публічним обвинувачем саме в цей період. Участь прокурора в судовому розгляді є однією з найважливіших ділянок його діяльності. Підтримання прокурором публічного обвинувачення в суді – важлива гарантія винесення судом законного, обґрунтованого вироку і додержання передбачених законом прав та інтересів громадян.

Публічне обвинувачення завжди спрямовано проти конкретної особи. У кожному випадку воно є персоніфікованим і складається з виявлення цієї особи. Сутність публічного обвинувачення полягає в сукупності дій прокурора з відстоювання перед судом обвинувального акту про передбачений законом злочин, що його вчинила особа, яка перебуває на лаві підсудних [7, с. 79].

Прокурор бере участь у допитах підсудного, потерпілого, свідків, у дослідженні висновків експертів, речових доказів і документів. Він розпочинає судові дебати після судового слідства, виступаючи з обвинувальною промовою.

Проблеми публічного обвинувачення завжди перебували в центрі уваги фахівців, оскільки це складний і відповідальний вид діяльності, але особливого значення набули при обговоренні судово-правової реформи. Зараз, коли змагальність сторін та свобода в наданні ними суду своїх доказів і у доведенні перед судом їх переконливості відповідно до ст. 129 Конституції України є однією з основних засад судочинства, виникає питання про функції прокурора при розгляді в суді кримінальних справ.

Позитивне вирішення цього питання полягає в тому, що в суді першої інстанції прокурор виконує функцію підтримання публічного обвинувачення від імені держави.

При цьому прокурор користується процесуальним статусом сторони й виконує обов'язки щодо обґрунтування обвинувальної тези або відмови від обвинувачення, якщо воно не підтвердилося. Таке положення закріплено в КПК України [3] та перестало бути дискусійним.

Підсумовуючи вищевикладене, можна зробити висновок, що публічне обвинувачення ґрунтується на діяльності органів розслідування, зусиллями яких обвинувачений, викритий у вчиненні злочину і повинен постати перед судом [6, с. 215].

Обвинувачення є самостійною кримінально-процесуальною функцією, відмежованою від функції вирішення справи або правосуддя, діяльністю уповноважених на те органів або осіб, спрямованою на охорону прав та законних інтересів учасників процесу, викриття винних та забезпечення правильного застосування закону з метою належного вирішення справи в суді, щоб кожний, хто вчинив злочин, був притягнутий до відповідальності і жоден невинний не був покараний.

На стадії кримінального судочинства прокурор має процесуальне становище сторони - обвинувача, рівноправного з іншими сторонами, які беруть участь у справі, і, підтримуючи наданими йому законом засобами державне

обвинувачення, виконує таким чином державно-правову функцію кримінального переслідування, покладену на нього Законом України «Про прокуратуру» [8].

Органи прокуратури мають певні проблеми в організації роботи з підтримання публічного обвинувачення. Перш за все для реалізації в повному обсязі принципу змагальності прокуратура ще не має достатнього кадрового потенціалу. Безумовно, що якість публічного обвинувачення у таких випадках не відповідає принципу змагальності й не забезпечує невідворотності покарання винних у вчиненні злочину.

Чинний закон виходить із того, що підтримання публічного обвинувачення в суді, як і дослідження обставин справи на будь-якій стадії кримінально-процесуального провадження, має бути об'єктивним, таким, що дозволяє виявити і обставини, що викривають, і обставини, що виправдовують обвинуваченого, а також обставини, що пом'якшують чи обтяжують його відповідальність.

Таким чином, здійснення прокурором у суді процесуальної функції обвинувачення - це практична реалізація тих висновків, до яких він прийшов у результаті нагляду за досудовим слідством. Прокурор зобов'язаний ужити всіх передбачених законом заходів для того, щоб суд постановив законний, обґрунтований і справедливий вирок.

Список використаних джерел:

1. Нагорна В. В. Теоретичний аналіз конституційної функції прокурора з підтримання державного обвинувачення в суді. *Збірник наукових праць Хмельницького інституту соціальних технологій Університету "Україна"*. 2010. № 2. С. 208-212.

2. Москаленко О. В. Підтримання публічного обвинувачення в суді – основна кримінально-процесуальна функція прокурора. *Наукові праці Національного університету "Одеська юридична академія"*. 2018. Том 21. С. 78-83.

3. Кримінальний процесуальний кодекс України. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 2013. № 9-13. С. 88. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>.

4. Борзих Д. В. Функція кримінального переслідування. *Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка*. 2008. № 4. С. 38-44.

5. Півненко Л. В. Досудове слідство України: проблеми функціонування. *Збірник наукових праць ХНПУ імені Г.С. Сковороди Серія Право*. 2003. № 3. С. 141-146

6. Курочка М. Й., Каркач П. М. Прокурорський нагляд в Україні: Підручник. МВС України, Луган. акад. внутр. справ ім. 10-річчя незалежності України / ред. проф. Е. О. Дідоренка. Луганськ. 2004. 424 с.

7. Рогатюк І. В. Обвинувачення у кримінальному процесі України : монографія. К.: Атіка, 2007. 160 с.

8. Закон України «Про прокуратуру». *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 2015. № 2-3. С. 12. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18#Text>.

Рудик М. М.

кандидат юридичних наук,

викладач кафедри поліцейського права

Національної академії внутрішніх справ

м. Київ, Україна

**НАУКОВЕ ОБҐРУНТУВАННЯ ФАКТОРІВ, ЩО СПРИЧИНЯЮТЬ
ВИНИКНЕННЯ НАДЗВИЧАЙНИХ ПОДІЙ КРИМІНАЛЬНОГО
ХАРАКТЕРУ У КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧИХ УСТАНОВАХ**

Варто зазначити, що надзвичайні події кримінального характеру у кримінально-виконавчих установах (втечі, захоплення заручників, масові заворушення, умисні вбивства) завжди були актуальною проблемою. Навіть сучасні системи ізоляції, охорони та нагляду за засудженими не можуть забезпечити виняткову безпеку у кримінально-виконавчих установах. Це, на нашу думку, пояснюється існуванням специфічних факторів, які пов'язані з діяльністю кримінально-виконавчих установ.

Справа в тому, що вивчення злочинної поведінки та її джерел здійснюється на трьох рівнях – загальному, особливому і одиничному. При вивченні походження злочинного на загальному (на рівні злочинності взагалі) і особливому рівнях (на рівні окремих видів, груп злочинів) у спеціальній літературі виділяють криміногенні фактори (детермінанти, обставини), а на рівні одиничного (на рівні конкретних злочинних діянь окремих людей) – причинно-наслідкові комплекси.

Вагомий внесок у наукове дослідження кримінально-правових, кримінологічних та кримінально-виконавчих засад надзвичайних подій кримінального характеру у кримінально-виконавчих установах зробили Г. А. Аванесов, Ю. М. Антонян, Ю. В. Баулін, О. М. Бандурка, В. Т. Білоус, І. Г. Богатирьов, В. В. Василевич, В. Б. Василець, В. В. Голіна, О. М. Джужа, В. М. Дрьомін, А. Ф. Зелінський, О. Г. Кальман, В. Є. Квашис, А. В. Кирилюк, О. Г. Колб, В. Я. Тацій, П. Л. Фріс, Ю. С. Шемшученко, В. І. Шакурн та ін.

Метою статті є дослідження наукових засад визначення факторів, що обумовлюють виникнення у кримінально-виконавчих установах надзвичайних подій кримінального характеру.

Приставаючи до аналізу зазначених підходів, слід зазначити, що Г. Г. Зуйков у сукупності причин і умов, що сприяють вчиненню злочину, виділяє: а) безпосередню причину вчинення злочину; б) умови, що сприяли дії безпосередньої причини в конкретному злочинному посяганні; в) обставини, що сформували безпосередню причину і що є, таким чином, причинами безпосередньої причини [1, с. 3–18].

Однією з ключових проблем кримінології, що має важливе теоретичне і практичне значення, було і залишається вивчення причин злочинності як у цілому, так і окремих її видів. Без такого вчення було б безглуздим дослідження не тільки даного явища, але і особи злочинця, проблем запобігання злочинності.

Теорія причинності у кримінології має методологічне значення і значною мірою визначає сенс і зміст правової природи злочинності, соціальної сутності особи злочинця, сприяє розробленню заходів запобігання вчиненню злочинів і вирішенню інших кримінологічних проблем. Причини та умови злочинності, як відомо, являють собою систему соціально-негативних явищ і процесів, що детермінують злочинність як свій наслідок. Причини злочинності визначаються реальними умовами життя людей, в основі яких – суперечності суспільства.

Раніше існувало механістичне уявлення про діючу і недіючу причини. Але тільки діюча причина в концепції діалектичного детермінізму і є причиною, хоча Г. В. Ф. Гегель зазначав, що причина є причиною остільки, оскільки вона породжує певну дію і якщо «причина згасає в своїй дії, так само згасає і дія, бо вона є лише виявленням причини» [2, с. 216].

Під впливом однакових причин існує велика кількість різних умов, що породжує неоднакову поведінку різних людей. Це ускладнює передбачення подальшої поведінки засуджених, які схильні до вчинення різного роду надзвичайних подій кримінального характеру у кримінально-виконавчих

установах. У розрізі дослідження, це виявляється у тому, що існують різні форми злочинної діяльності, хоча причини можуть бути однаковими.

До характеристик причинності В. М. Кудрявцев відносить всезагальність, незворотність, просторову та часову безперервність. Причини та умови можна співвідносити таким чином: причина створює реальну можливість визначених наслідків, для настання яких необхідні ще певні умови. Самі по собі умови породжувати наслідки, призводити до них не можуть, але у відповідній ситуації сприяють реалізації дії причини.

Причини злочинності коріняться в соціальному ладі суспільства й обумовлені матеріальними й ідеологічними умовами життя людей. Людина не з'являється на цей світ із вродженими біологічними, расовими чи іншими ознаками злочинця, а стає ним через збіг несприятливих обставин, що, однак, не знімає з неї відповідальності за антигромадську поведінку. Слід враховувати особливості психології конкретної особи, які формуються й змінюються під впливом умов життя та виховання. Зміни структури та характеру злочинності залежать від різних соціальних умов, явищ і процесів (наприклад, від міграції й вікового складу населення, рівня освіти, культури й виховання людей, від економічної характеристики конкретних територій, від сформованих національних традицій, моралі, звичок, звичаїв) [3, с. 294].

При вивченні питання про виявлення причин і умов надзвичайних подій кримінального характеру у кримінально-виконавчих установах необхідно враховувати, що останнє складає основу перевірки заходів запобіжного впливу. Цілком справедливо у літературі підкреслюється, що причини злочинності виступають найвищим рівнем широкої системи джерел антисоціальної поведінки. Відповідно до цього, процес запобіжного впливу має спрямовуватися на джерела і причини злочинності, причини і умови конкретних злочинів та фактори, що сприяють формуванню особистості.

Слід зазначити, що виявлення та вплив на причини і умови надзвичайних подій кримінального характеру – це складна система організаційних дій різних

підрозділів і служб кримінально-виконавчих установах.

На початковому етапі дослідження причин і умов надзвичайних подій кримінального характеру у кримінально-виконавчих установах необхідно підкреслити, що істотне значення для з'ясування об'єктів запобіжного впливу має визначення і конкретизація самих понять причин злочинів і умов, що сприяють їх вчиненню. За наявності єдиної методологічної основи пояснення загальних причин злочинності, і, отже, успішного впливу на них необхідний більш предметний аналіз криміногенних факторів, які сприяють надзвичайним подіям кримінального характеру у кримінально-виконавчих установах, у певних регіонах, при певних обставинах і т. ін. Саме такий підхід, відповідно до якого групується сукупність злочинів за об'єктом посягання, дозволяє досягти найбільшої «відчутності» досліджуваних явищ, цілеспрямовано впливати на конкретні злочини та їх суб'єктів, вживати заходів, що перешкоджають самодетермінації злочинності.

Разом із тим, при аналізі причин і умов злочинності в цілому та надзвичайних подій кримінального характеру у кримінально-виконавчих установах зокрема, як об'єкта запобіжного впливу, ми з'ясували, що вони перебувають у тісному взаємозв'язку.

Насправді, деколи вельми складно установити причинно-наслідковий механізм і відокремити причини від умов як самостійні елементи цього механізму. Більш детальну конкретизацію об'єктів запобіжного впливу можна провести шляхом аналізу умов, що сприяють учиненню конкретних видів злочинів і причин їх вчинення. Тут варто враховувати, що однорідність злочинів веде до схожості об'єктів запобіжного впливу. Більше того, при аналізі причин і умов, що сприяють вчиненню конкретних видів злочинів, які належать до родового поняття «надзвичайні події кримінального характеру у кримінально-виконавчих установах», враховуються не тільки об'єктивні явища, але і суб'єктивна мотивація вчинення того або іншого злочину.

Отже, умови вчинення конкретних видів злочинів носять об'єктивний

характер. І хоча вони самі по собі не викликають злочинну діяльність, проте здійснюють певний вплив на кількісні і якісні показники злочинності. Причини ж вчинення конкретного злочину (у нашому випадку – різні злочинні прояви надзвичайних подій кримінального характеру у кримінально-виконавчих установах) за своїм змістом носять суб'єктивний характер, виявляються через вольову поведінку людей. Це означає, що причини є внутрішньою силою, що виникає не тільки під впливом криминогенних факторів, але і з урахуванням індивідуальної свідомості людини, її моралі, ставлення до існуючого порядку, норм співжиття. Вважаємо, що не менше значення мають і особистісні риси засудженого, який вчиняє конкретний злочин: рівень інтелектуального розвитку, психологічна стійкість, емоційність і т. ін.

Необхідність розмежовувати причини надзвичайних подій кримінального характеру у кримінально-виконавчих установах і умови, що сприяють цим злочинам, безперечна. Дослідження причин і умов надзвичайних подій кримінального характеру у кримінально-виконавчих установах розкриває природу цих злочинів, пояснює їх походження, показує, від чого вони залежать, що сприяє їх розповсюдженню. Тільки на основі подібних знань можна забезпечити ефективну боротьбу з цим видом пенітенціарних злочинів, передбачати можливі зміни, визначати і здійснювати необхідні заходи запобігання надзвичайним подіям кримінального характеру у кримінально-виконавчих установах.

Ми дотримуємося позиції криминологів, які вважають, що різне розуміння детермінант злочинності веде до плутанини і виникнення у свідомості практичних працівників нігілізму до подібного роду суджень. Це викликає не завжди обґрунтовані судження, пов'язані з пониженням ролі науки криминології і виконуваних нею відповідних функціональних суспільно важливих ролей [4, с. 54].

У зв'язку з викладеним вище, виявляється цілком обґрунтованим використання альтернативного терміну «фактор» [5, с. 109]. Саме тому у нашому

дослідженні ми використовуємо поняття «фактори, що обумовлюють виникнення у кримінально-виконавчих установах надзвичайних подій кримінального характеру».

Список використаних джерел

1. Зуйков Г. Г. К вопросу о понятии причин преступления и условий, способствующих его совершению : Вопр. Предупреждения преступности, 1965. С. 3-18. Вып. 2.
2. Криминология. Словарь-справочник / сост. Х. Ю. Кернер; пер. с нем. В. Н. Кигас; отв. ред. пер. А. И. Долгова. : 4-е полн. перераб. изд. справочника Эгона Рессмана по криминологии для практикующих криминалистов. М.: Норма, 1998. 391 с.
3. Юридический энциклопедический словарь / ред.-упоряд. А. Я. Сухарев. М.: Норма, 1984. 294 с.
4. Кириллов С. И. Несовершеннолетние преступники: повторные грабежи и разбои. Учебное пособие. Коломна: Коломенский государственный педагогический институт, 1998.
5. Аванесов Г. А. Криминология и социальная профилактика. М.: Академия МВД СССР, 1980. 526 с.
6. Kopotun I. M. Prevention of crimes causing extraordinary situations in correctional colonies: monogr. К.: "Golden Gate" PE, 2013. 472 p.
7. Kopotun I. M. Prevention of crimes causing extraordinary situations in correctional colonies (criminal-executive and operative-search activities): monogr. К.: SE "Development", 2013. 208 p.
8. Kopotun I. M. Legal and organizational fundamentals to prevent crimes committed by youth football associations groups in Ukraine: Monogr. / Kopotun I. M. D.: "PEE Serednyak T.K.", 2016. 237 p.

**КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО ТА КРИМІНОЛОГІЯ; КРИМІНАЛЬНО-
ВИКОНАВЧЕ ПРАВО**

Kopotun I. M.

*Doctor of Law, Professor, Honoured Lawyer of Ukraine,
Vice-rector for International Relations, Akademie HUSPOL,
Kunovice, Czech Republic*

*Professor of the Department of Criminal Law and Justice,
Academician Stepan Demianchuk International University of Economics and
Humanities,
Rivne, Ukraine*

**THE EXEMPTION FROM CRIMINAL LIABILITY FOR CORRUPTION
CRIMES IN UKRAINE: THE GENERAL CHARACTERISTIC**

The relevance of the theme of the study is related to the change in the direction of world and national criminal policy in the direction of the primary protection of the rights, freedom and interests of the victim, individualization of criminal responsibility and punishment. New forms and methods of state response to a crime committed to prevent or reduce the consequences of a crime are looked for. Considerable attention has been paid to changes and additions to the institute of release from criminal liability in the new criminal legislation. The existence in the CC of Ukraine of special cases of release from criminal liability is substantiated by the desire to compromise with the offender in order to achieve a more significant result than bringing the criminal responsibility of the perpetrator.

The problems in determining the grounds and conditions for exemption from criminal liability were paid attention by domestic and foreign scholars such as Kh. Alikperov, Yu. Baulin, V. Horzhey, E. Dadakayev, V. Yegorov, O. Zhytnyi, V. Kyshnaryov, I. Petrukhin, V. Tertyshnyk, D. Filin, P. Khryapynskyi and etc.

There are different views on the definition of exemption from criminal liability in the theory of criminal law. The objective necessity of the existence of this institution in legal science is explained in different ways. The basis of exemption from legal liability is its humanization in the general theory of law; institute of dismissal from liability see as a means of implementing the principle of individualization in the legal mechanism.

As a manifestation of the principle of humanism, the Institute for the exemption from criminal liability is also considered in the science of criminal law. The exemption from criminal liability for corruption crimes is regulated by criminal and criminal-procedure legislation, the refusal of the state through the competent authorities from the appointment of a person who committed a corruption offense, punishment and the imposition of criminal legal measures against legal entities. The considerable experience is already accumulated considerable experience in the application of the norms that provide for the release of a person from criminal responsibility in the science of criminal law, but significant changes in anti-corruption legislation have made many innovations in the norms of the Criminal Code of Ukraine [1, p. 185].

The above changes are related to the fact that since October 2014 a number of extremely important laws have been passed which can be considered the largest legislative reform in the field of combating corruption during the existence of a new independent Ukrainian state, such as: Laws of Ukraine “On Amendments to the Criminal and Criminal Procedural Codes of Ukraine Regarding the Inevitability of Punishment for Certain Crimes Against the Basics of National Security and Corruption Crimes (the Law on conviction in absentia)” (dated 07.10.2014), “On the Principles of State Anti-Corruption Policy in Ukraine (Anti Corruption Strategy) for 2014–2017”; “On the National Anti-Corruption Bureau of Ukraine”; “On Prevention of Corruption”; “On Amending Certain Legislative Acts of Ukraine Concerning the Definition of Final Beneficiaries of Legal Persons and Public Figures” etc.

Speaking about the general characteristics of the exemption from criminal liability for corruption crimes, the grounds and conditions of application of this legal

institution are subjects to study, first of all. In view of this, let's dwell on the formulation of the essence of the concepts of "ground" and "condition". The condition is inextricably linked with the essence of the grounds for exemption from criminal liability. The condition is a thing, which forms the cause or creates the possibility of its action, and this connection is conditioned with the consequence; the condition is a requirement, a proposal put forward by one party, negotiating about something, as well as when entering into an agreement, a contract, by an academic explanatory dictionary. Under the notion of "cause" understand the thing that determines directly, generates another thing – the consequence.

Taking into account the clarified interpretation of these basic concepts of "grounds" and "conditions" for exemption from criminal liability for corruption crimes, we can outline their general characteristics [2, p. 254-255]:

- the normative basis is availability, where the incentive legal rules of criminal law is contained in art. 354 of the CC of Ukraine;

- the factual basis is the presence taken together provided for conditions for exemption from criminal liability in Part 5 of Art. 354 of the Criminal Code of Ukraine
1) after a proposal, a promise or an unlawful benefit; 2) before obtaining information about this crime from other sources by the relevant body; 3) a voluntary of crime report; 4) active assistance in disclosing a crime;

- the procedural basis is the norms of law, in particular the CPC of Ukraine, which determine the procedure for exemption from criminal liability.

Speaking about the grounds for exemption from criminal liability, there are many controversial views about the conditionality of their existence in criminal law among scientists. The search for new, effective methods and ways of combating corruption is an urgent problem for modern Ukraine. Over the past few years, the number of changes taking place in the field of fighting corruption has exceeded the measures taken over the past ten years. However, qualitative transformations have not become visible to every citizen yet.

The results of such reforms can be felt under the condition of radical innovations in preventing such a socially dangerous thing as corruption. At the same time, the principles of criminal law, which are fundamental for the given branch and basic for the state in general, must remain inviolable. General principles are inherent not only in criminal law, but also in other branches of law. They are: rule of law, legality, equality of citizens before the law, inevitability of liability, principles of justice, humanism and democracy.

The specified norms of exemptions are directly in line with international standards, in particular the Council of Europe Convention on Criminal Liability for Corruption 1999, The UN Convention against Corruption 2003, the United Nations Convention against Transnational Organized Crime 2000, the Convention of the Organization for Economic Co-operation and Development on combating the bribery of officials of foreign states in conducting international business operations in 1997.

Summarizing everything, we note that the domestic criminal law operates the principle of inevitability of liability, the essence of which is that the person who committed the crime must be brought to the criminal or other responsibility that is associated with the using criminal nature actions against such persons. However, the analysis of the norms of art. 51 of the CC of Ukraine, as well as the characteristics of special types of exemption from criminal liability, gives grounds for refusing from this principle and developing more flexible forms of exemption liability for the committed crime.

Let's consider the compliance of special types of exemption from criminal liability for crimes to the special principles of criminal law:

– the principle of the legislative definition of a crime (there is no crime not provided for by the Law) – one of the most important general principles of criminal law. It is defined in articles 1, 2, 3 and 11 of the CC of Ukraine.

– the principle of personal responsibility – criminal liability is possible only for their own actions (inaction). No one can be held accountable for a crime committed by another person. This principle follows directly from the contents of part 2 of art. 2 CC.

The analysis of the concepts of exemption from criminal liability for crimes in general has determined the need for the formulation of this concept directly for corruption crimes. The difference in understanding is related to the changes that have already been made to the Criminal Code of Ukraine for the implementation of international obligations to combat corruption [3, p. 284].

Consequently, the exemption from criminal liability for corruption crimes is refusal regulated by the criminal and criminal-procedural of the state, in the person of the competent authorities, about the appointment to the person who committed the corruption crime, the punishment and the application measures of a criminal nature against the legal entities.

Analyzing the general and special principles of criminal law, we can note that in the field of combating corruption, each of them undoubtedly has a manifestation. During the study, there were no direct contradictions between the special types of exemption from criminal liability for corruption crimes and the fundamental ideas of criminal law. However, the principles that are key to these incentive norms deserve special attention, about what we have already said here.

References:

1. Baulin Yu. V. Zvilnennia vid kryminalnoi vidpovidalnosti : Visnyk Asotsiatsii kryminalnoho prava Ukrainy, 2013. № 1 (1).
2. Yu. V. Aleksandrov. Kryminalne pravo Ukrainy. Zahalna chastyna : pidruchnyk. Kyiv : Pravovi dzherela, 2002.
3. Borovyk A. V. Corruption crimes in Ukraine : special types of dismissal. Lutsk : "VolynPoligraph" TM, Individual-entrepreneur Hadyak Zh. V., 2018. 284 p.

Коростельова Л. А.

ад'юнкт Луганського державного університету внутрішніх справ імені

Е. О. Дідоренка

м. Сєвєродонецьк, Україна

**ВЕБ-СКРЕЙПІНГ ЯК ОДИН ІЗ МЕТОДІВ ЗБОРУ ДАНИХ В
КРИМІНОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ**

Протистояння злочинної спільноти і цивілізованого суспільства має давню історію. Злочинність стала злободенною проблемою для більшості країн світу, вирішити яку поки що не вдається. Протягом століть держава і суспільство намагаються боротися зі злочинністю, захищатися від злочинів, впливати на свідомість і поведінку правопорушників. У процесі цього протистояння зародилася й остаточно сформувалася кримінологія. Нинішня система знань, понять і категорій кримінології сформувалася у період індустріального розвитку суспільства і неklasичної науки. Постіндустріальна стадія розвитку людства вимагає переосмислення й уточнення багатьох положень кримінологічної теорії, перегляду традиційних підходів до боротьби зі злочинністю. На сучасному етапі кримінологія проходить етап формування нової парадигми, зміни наукового світогляду, генерування ідей та упровадження інновацій. Майбутнє кримінології багато в чому визначається теперішнім станом наукової думки, а також перспективами розвитку кримінологічної доктрини і практики боротьби із злочинністю [1, с.168] .

Все більше і більше науковців звертають увагу на те, що треба переглядати сучасну кримінологію та її методи.

Так, на думку Б. М. Головкина, у перспективі прикладна кримінологія розвиватиметься шляхом упровадження результатів четвертої промислової революції, зокрема, технологій аналізу великих даних (Big Data and Analytics), моделювання (Simulation), горизонтальної та вертикальної системної інтеграції (Horizontal and Vertical system Integration), штучного інтелекту (Piece Intellect), штучних нейронних мереж (Artificial neural networks). Ці та інші технології

дозволяють в автоматичному режимі збирати, інтегрувати, обробляти величезні обсяги структурованих і неструктурованих даних про правомірну, неправомірну і злочинну поведінку людей, здійснювати моделювання поведінки у типових ситуаціях. Прорив у розвитку прикладної кримінології здійснять штучний інтелект, біотехнології і нанотехнології [1, с. 181].

Модернізація кримінологічних досліджень необхідна, так як в майбутньому будуть виникати нові види злочинності, де кримінологи вже будуть застосовувати нові підходи до вивчення сучасних реалій.

Як зазначає М. Карчевський використання технологій штучного інтелекту здатне не тільки збільшити масштаби традиційної злочинності, можливою є поява принципово нових видів кримінальних правопорушень. Ідеться про так звані «змагальні» атаки та «отруєння» штучного інтелекту.

Де перші полягають у відшукуванні недосконалостей створених систем розпізнання образів або мовлення та подальшому їх використанні для приведення пристроїв зі штучним інтелектом у некоректний режим роботи.

До «отруєння» штучного інтелекту відноситься втручання в процес розробки пристроїв шляхом внесення змін до наборів даних. У результаті подібних дій пристрій зі штучним інтелектом у певних ситуаціях функціонує у спосіб, який значно відрізняється від запланованого виробниками [2, с. 36].

Використання систем штучного інтелекту правоохоронними та судовими органами здатне забезпечити якісне оновлення їх діяльності [2, с. 36].

Мартін Хілберт, у своїх працях зазначає, що всього за декілька років «великі дані» перетворили соціальні та економічні дослідження в сучасні науки, які можуть робити прогнози із точністю 80-90%. Традиційна наука про людство - це дисципліна, в якій більше всього не існує даних, але сьогодні це сама повна дисципліна емпіричних даних, що охоплює майже всю свою вибірку, 24*7, без пауз [8].

І дійсно, останнім часом із накопиченням багатьох відкритих даних вирішується багато питань які постають перед соціологами і кримінологами.

Так у 2017 році Україна посіла 24-те місце у рейтингу Global Open Data Index, випередивши Польщу, Австралію, Італію, Бельгію та РФ. У порівнянні з 2016 роком, Україна піднялась на 30 пунктів. За словами урядовців, такий прогрес став можливим завдяки запровадженню єдиного порталу відкритих даних та приєднанню до міжнародної Хартії відкритих даних. Відкритість державних даних були виміряна в різних галузях, таких як держбюджет, статистика, законодавство і тому подібне. Одними із найбільш популярними в Україні є такі бази даних пошуку інформації :

<https://declarations.com.ua/> - реєстр декларацій чиновників, також показує членів сім'ї;

<http://posiraky.info/> - відкрита база даних, помічників нардепів, створена на основі офіційної інформації Апарату ВР;

<http://registry.lku.org.ua/dashboard> - люстраційний реєстр;

<http://nd.dmsu.gov.ua/> - база недійсних документів; нею можна користуватися, коли є підозра, що фірму реєстрували на "ліву" людину;

<http://webeffector.com.ua/> - база корупціонерів;

http://www.sdfm.gov.ua/articles.php?Cat_id=126&lang=uk - перелік осіб, пов'язаних із здійсненням терористичної діяльності або стосовно яких застосовано міжнародні санкції. [6]

Відкриті державні дані важливі не лише тим, що забезпечують прозорість і демократичний контроль, підвищують ефективність державних послуг, сприяють поширенню інновацій. Тільки в ЄС, за даними досліджень, ринкова вартість відкритих даних становить десятки мільярдів євро, адже вони дають ґрунт для нових приватних продуктів і послуг, породжуючи нові знання на основі комбінованих джерел інформації і закономірностей великих обсягів даних [5].

Аналізуючи вище зазначене, можна сказати, що відкритість даних дає можливість кримінологам використовувати сучасні методи збору даних для досліджень і розширяти свій професійний потенціал.

Ми розглянемо один із можливих сучасних методів збору даних для кримінологічних досліджень, і це Веб-скрейпінг. І тут постає питання, що це таке? І як його можна застосовувати в кримінології?

Веб-скрейпінг це є автоматичне вилучення даних із веб-ресурсів. Якщо перекладати з англійського *scraping* — «зішкрібання, зачищення», в сучасних роботах Веб-скрейпінг не перекладають в більшості випадках, оскільки переклад українською звучить не дуже благозвучно. В Мережі поширені різні засоби і інструменти для веб-скрейпінгу. Серед них є бібліотеки, додатки, online-сервіси, хмарні сервіси, сервіси типу DaaS, плагіни до браузерів. Скрейпери в цих інструментах часто поєднуються з краулерами (пошуковими роботами), що дозволяє витягувати інформацію не тільки з конкретної веб-сторінки, але і зі сторінок, на які виводять гіперпосилання з цієї сторінки. У цих випадках процес отримання інформації може займати досить багато часу. Деякі інструменти надають можливість запускати скрейпери за розкладом з певною періодичністю. Оскільки сучасні веб-сторінки часто бувають динамічними, частина інструментів для веб-скрейпінга дають можливість отримувати інформацію з html-коду, який виходить після відпрацювання скриптів. Серед інструментів для веб-скрейпінга є ті, які вимагають програмування і ті, які не вимагають його, є інструменти з відкритим кодом, вільно-поширювані, умовно-безкоштовні і повністю комерційні. Спочатку інструменти веб-скрейпінга створювалися з метою отримання інформації в структурованому у вигляді і збереження її для подальшого аналізу [3, с. 12].

Для більшого розуміння як це працює ми можемо взяти Веб-скрейпінг свого YouTube channel, не вдаючись у подробиці, нам потрібно :

1. Встановити браузер Chrome та його розширення. Будь ласка завантажте та встановіть розширення Web Scraper Chrome: <http://webscraper.io/>

2. Тепер ми створюємо скребок для веб-сайту, який ми хочемо скребти. Як правило, якщо ви хочете щоб його можна було зішкребти, потрібно також

скопіювати і вставити його вручну. Дуже корисно спочатку зайти на сайт і вручну скопіювати потрібну інформацію, щоб ви розуміли, чого хочете, і зможете ви це отримати чи ні. У цьому випадку буде цікавить, які відео розміщуються на певному каналі YouTube і які відео рекомендуються людям, які дивляться канал. Більш конкретно, ми хочемо послідовно зішкребти два типи вмісту: а. пропонувані відео на каналі YouTube; б. рекомендовані відео в кожному з цих відео.

3. Відкриваєм веб-сайт, який вас цікавить, для списання через Chrome і розпочинаємо скрейпінг.

Отже, Веб-скрейпінг володіє великим потенціалом, який входить в теоретичну рамку кримінології як науки. На основі статистичних пошукових запитів отриманих від Google Trends у період з 2004 року по 2020 рік по всьому світу рівень суспільного інтересу до поняття веб-скрейпінг значно зріс (рис.1) [7].

Рисунок 1 Динаміка популярності поняття веб-скрейпінг за даними Google Trends у період з 2004 по 2020 роки.

Якщо розглядати можливості веб-скрейпінга в кримінологічних досліджень, то це по-перше повнота даних, із використанням даного методу збору інформації. Можна підкреслити генеральну сукупність об'єкта дослідження, за умови, що інтернет дані достатні для роботи досліджуваної

проблеми. Відкриті дані в якості не основного джерела будуть доповнювати опис об'єкта.

По-друге, скрейпінг відмінно від класичних методів збору даних для кримінологічних досліджень, не пов'язаний з так званим «людським фактором», наприклад неправильною інтерпретацією питання в анкеті опитаного. Виключив при цьому коректність відбору респондентів і поставлених питань для них. А також у кримінолога з'являється шанс зафіксувати реальну поведінку індивіда, мінімізуючи призму сприйняття. А також можливо визначити кримінологічну характеристику.

По-третє, кримінолог виходить не із теорій, а із доступних даних веб-платформ, які являються маркерами найбільш значимих соціальних подій. Розширюються можливості використання інтернет-даних, якщо не як самостійний метод дослідження, то як відправну точку поглиблення методології збору даних.

А також якщо розглядати технічні можливості Веб-скрейпінгу, то дослідник налагоджує прямий зв'язок із джерелом даних, створює інформаційну базу, яку можна буде постійно обновлювати і відстежувати історію змін.

Ну і останнє, якщо розглядати фінансово-економічний аспект, то вартість збору даних, порівняно з класичними методами, може бути набагато нижча, оскільки не потрібні затрати на пошук і підбір осіб, які будуть проводити анкетування, а також оцінка їх діяльності. Все більше науковців із прикладної кримінології звертають на це увагу, що вартість сучасних методів набагато нижча.

Використовуючи дані із інтернет-платформ, веб-скрейпінг сприяє об'єктивному розумінню сучасної картині світу. Наука призначена не тільки для збору фактичного матеріалу, але і формування цілісності світогляду. Він може стати корисним тоді, коли офіційна статистика не допомагає описати злочини або взагалі відсутня, це може стосуватись латентних злочинів.

Підтримка подібних тенденцій потребує підтримки наукової спільноти і перепідготовки кримінологів і соціологів на рівень функціонування інтернету, вдосконалення знань із програмування, а також роботи із неструктурованою інформацією [4, с.172].

Список використаних джерел:

1. Головкін Б. М. Теперішнє і майбутнє кримінології. Проблеми законності. 2020. Вип. 149. С. 168–184. doi: <https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKewi-x56kjbTtAhXxCRAIHx1CDz8QFjAAegQIAxAC&url=http%3A%2F%2Fplaw.nlu.edu.ua%2Farticle%2Fdownload%2F200724%2F205532&usg=AOvVaw1lFJySJSIKI8ENTjOSRT28>.
2. Карчевский М. В. Штучний інтелект і протидія злочинності. Використання технологій штучного інтелекту у протидії: матеріали наук.-практ. онлайн-семінару Харків : «Право», 2020. С. 32–41.
3. Китаев Е. Л., Скорнякова Р. Ю. Скрейпинг «на лету» внешних веб ресурсов, управляемый разметкой HTML страницы //Препринты ИПМ им. М. В. Келдыша. 2019. № 20. 31 с. <http://doi.org/10.20948/prepr-2019-20>
4. Вилкова О. В. К вопросу о научной осмысленности применения Веб-скрейпинга как метода сбора данных в социологических исследованиях // Вестник Томского государственного университета: Философия. Социология. Политология. Томск, 2020. № 54. С. 163–175.
5. Веб-скрейпінг – отримання даних з веб-сторінок //Український центр суспільних даних: сайт. URL: <https://socialdata.org.ua/manual/manual3/#веб-скрейпінг-отримання-даних-з-веб-сторінок>
6. Доступно про відкриті: Інструменти розслідувача (реєстри, програми, сайти) //Ізбірком: сайт.01.07.2017. URL: <https://izbirkom.org.ua/publications/tsentr-publichnykh-rassledovanii-32/2017/dostupno-pro-vidkriti-dani-instrumenti-rozsliduvacha-reiestri-programi-saiti-5959/>

PLENARY SESSION

7. Статистичні дані Google Trends по запиту веб-скрейпінг // google trends:06.01.2021 URL:

<https://trends.google.com/trends/explore?date=all&q=%2Fm%2F07ykbs>

8. Martin Hilbert Big Data para las naciones unidas // Martin Hilbert.net: sait. 25.04.2019. URL: <https://www.martinhilbert.net/big-data-para-las-naciones-unidas/>

Полулященко М. В.

ад'юнктка кафедри кримінально-правових дисциплін

Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка

м. Сєвєродонецьк, Україна

ВТЯГНЕННЯ НЕПОВНОЛІТНІХ У ПРОТИПРАВНУ ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК НАЙАКТУАЛЬНІШЕ ПИТАННЯ В СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Одним із різновидів більш загального соціального феномену – злочинності загалом, є злочинність неповнолітніх.

Кримінальний кодекс України [6] поняття неповнолітнього не надає. Але стаття 6 Сімейного кодексу України визначає, що правовий статус дитини має особа до досягнення нею повноліття, тобто вісімнадцяти років [10]. У Кримінальному процесуальному кодексі, а саме у п.п. 11, 12 ч. 1 ст. 3 зазначено, що малолітня особа – це дитина до досягнення нею чотирнадцяти років; неповнолітня особа – малолітня особа, а також дитина у віці від чотирнадцяти до вісімнадцяти років [7]. Тобто неповнолітні – це діти.

Діти є численною і однією з найбільш вразливих груп населення, які потребують не тільки любові та турботи, але й захисту.

Відповідно до ст. 1 Конвенції про права дитини [4], «дитиною є кожна людська істота до досягнення 18-річного віку, якщо за законом, застосовуваним до даної особи, вона не досягає повноліття раніше». У декларації прав дитини принципом 2 затверджується: «Дитині законом та іншими засобами має бути забезпечений спеціальний захист і надані можливості та сприятливі умови, що дадуть їй змогу розвиватися фізично, розумово, морально, духовно та соціально, здоровим і нормальним шляхом, в умовах свободи та гідності. При ухваленні з цією метою законів основною метою має бути найкраще забезпечення інтересів дитини» [2]. Конституція України у ст. 52 проголошує, що будь-яке насильство над дитиною та її експлуатація переслідуються за законом [5]. Захист дітей є основним напрямком будь-якої держави, адже діти легко піддаються

навіюванню та впливу і їх без труднощів можна втягнути в кримінальну та будь-яку іншу заборонену законом діяльність.

Влучно вказує Довгань А. І., що забезпечення прав дитини є однією з глобальних проблем сучасності, в вирішенні якої зацікавлена вся світова спільнота. Це пояснюється визначною роллю підростаючого покоління в гарантуванні життєздатності суспільства та прогнозуванні його майбутнього розвитку [3, с.17].

За всіх часів проблема злочинності неповнолітніх є наймасштабнішою проблемою суспільства. Ми розуміємо, що сьгоднішні неповнолітні у недалекому минулому формулюватимуть образ держави загалом.

Найважливішим чинником розвитку злочинності неповнолітніх є втягнення дітей дорослими у протиправну діяльність і це, найчастіше, здійснюється небезпечними способами.

Вчинення кримінального правопорушення підлітком-одинаком – не поодиноким явищем, але і в таких випадках завжди наявний цілеспрямований вплив на неповнолітнього правопорушника найближчого соціального оточення, групи з антисоціальною спрямованістю тощо.

Чинний Кримінальний кодекс України [6] виділяє у самостійний склад кримінального правопорушення втягнення неповнолітніх у протиправну діяльність, у пияцтво, у заняття жебрацтвом, азартними іграми (ст. 304 КК України). Крім того, виділяє склади кримінальних правопорушень, які передбачають відповідальність за окремі форми втягнення неповнолітніх у протиправну діяльність (ст. 323, ст. 324, ст. 150-1, ч. 2 ст. 181, ч. 3 ст. 300, ч. 3 ст. 301, ч. 3,4 ст. 301-1, ст. 301-2, ч. 3 ст. 302, ч. 3 ст. 303, ч. 2 ст. 307, ч. 3 ст. 307, ч. 3 ст. 309, ч. 2 ст. 315, ч. 2 ст. 317 КК України).

Втягнення неповнолітнього у протиправну діяльність згідно Постанови Пленуму Верховного суду України № 2 від 27 лютого 2004 року «Про застосування судами законодавства про відповідальність за втягнення неповнолітніх у злочинну чи іншу антигромадську діяльність» – це «певні дії

дорослої особи, вчинені з будь-яких мотивів і пов'язані з безпосереднім впливом на неповнолітнього з метою викликати у нього рішучість взяти участь в одному чи декількох злочинах або займатись іншою антигромадською діяльністю. Втягнення завжди передбачає наявність причинного зв'язку між діями дорослої особи і виникненням у неповнолітнього бажання вчинити протиправні дії. Зазначений наслідок може досягатися за допомогою всіх видів фізичного насильства (заподіяння тілесних ушкоджень, мордування, катування тощо) і психічного впливу (погроза застосувати насильство, завдати матеріальних збитків, зганьбити в очах однолітків та товаришів, позбавити повсякденного спілкування, переконання, залякування, обман, шантаж, підкуп, розпалювання почуття помсти, заздрості або інших низьких почуттів; давання порад про місце й способи вчинення злочину або приховання його слідів; обіцянка приховати сліди злочину, забезпечити грошима, подарунками, розвагами тощо)» [9].

Тобто, визначення конкретного способу психічного чи фізичного впливу дорослих, що спонукають неповнолітнього до участі у вчиненні кримінального правопорушення, має важливе кримінально-правове значення і повинно докладно відображатися у матеріалах кримінального провадження.

Як зазначає О. С. Майгур, прагнення виявити самостійність, реалізувати себе є часто однією з причин, які спонукають неповнолітніх до скоєння правопорушень або становлять фундамент для безперешкодного втягнення їх у злочинну діяльність. [8, с. 229]. До особливих станів, які відіграють суттєву роль при залученні неповнолітніх у злочинну діяльність, слід також віднести страх перед дорослим або боязнь фізичного насильства, бажання виправдати довіру дорослого. Усе це має важливе значення для встановлення характеру і пояснення того, чи усвідомлював підліток, що має місце злочинна діяльність стосовно нього самого, чи міг він передбачити можливі, іноді тяжкі наслідки, які можуть настати в результаті подальших спільних дій із дорослим [8, с. 231].

А. М. Бабой під час проведення дослідження наголошує на тому, що серед сучасних способів втягнення неповнолітніх у злочинну діяльність переважають

ненасильницькі способи. Значне місце серед ненасильницьких способів займає пропозиція вчинити злочин, поєднана з переконанням у вигідності, прибутковості вчинення злочину та безкарності у зв'язку з недосягненням віку кримінальної відповідальності (у разі недосягнення потерпілим передбаченого віку) або ж із застосуванням обману щодо їх безкарності [1, с. 280].

Погодимося з наголошенням і загостримо увагу на новому на сьогоднішній день способу втягнення неповнолітніх у протиправну діяльність – через Інтернет, а також під час використання електронних пристроїв, наприклад, смартфонів. Це також один із способів ненасильницького втягнення неповнолітніх у протиправну діяльність. Через зростаюче використання Інтернету та глобальному розвитку сучасних технологій, суб'єкти кримінальних правопорушень, передбачених ст. 304, ст. 323, ст. 324, ст. 150-1, ч. 2 ст. 181, ч. 3 ст. 300, ч. 3 ст. 301, ч. 3, 4 ст. 301-1, ст. 301-2, ч. 3 ст. 302, ч. 3 ст. 303, ч. 2 ст. 307, ч. 3 ст. 307, ч. 3 ст. 309, ч. 2 ст. 315, ч. 2 ст. 317 КК України, усе частіше використовують онлайн-спілкування у соціальних мережах. Вони здатні зв'язатися з дітьми безпосередньо і анонімно через зростаючу мобільність дітей, також через зростання дитячої вразливості за різними економічними і політичними причинами. Зростання національного і міжнародного попиту на втягнення дітей у протиправну діяльність підтримується атмосферою терпіння, безкарності, корупції, а також прогресуючим розвитком кіберзлочинності. Небезпека в Інтернеті більша, ніж здається. Діти можуть не розуміти наслідків своїх дій, можуть вважати розвагою те, що призводить до катастрофічних наслідків. І саме в цьому випадку зовсім хибним є факт того, що неповнолітні, які схильні до вчинення кримінальних правопорушень дуже часто живуть на вулиці, де контактують з більш дорослими злочинцями, мають засуджених родичів тощо. Під вплив потрапляють різні діти, в тому числі із заможних сімей, які забезпечені новітніми гаджетами і мають доступ до Інтернету, освічені, допитливі, активні, котрі гарно навчаються в школі. Як показує практика, важко встановити так званого онлайн-суб'єкта кримінального правопорушення,

направленого на втягнення неповнолітнього у протиправну діяльність, тим більше притягнути його до кримінальної відповідальності.

Отже, таке кримінальне правопорушення, як втягнення неповнолітніх у протиправну діяльність може мати як національний характер, так і міжнародний. Майже кожна країна світу вражена цим явищем.

Втягнення неповнолітніх у протиправну діяльність вже давно стало однією з глобальних проблем кримінально-правової політики України та інших держав і, звичайно, є найактуальнішим питанням у сучасному суспільстві.

Список використаних джерел:

1. Бабой А. М. Особливості втягнення неповнолітніх в злочинну діяльність. *Підприємництво, господарство і право*. 2019. № 12. С. 277-283.
2. Декларація прав дитини прийнята резолюцією 1386 (XIV) Генеральної Асамблеї ООН від 20 листопада 1959 року URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_384#Text (дата звернення: 24.03.2021).
3. Довгань А. І. Методика розслідування втягнення неповнолітнього у заняття жебрацтвом : дис. ... канд. юр. наук : 12.00.09. Львів, 2019. С. 212.
4. Конвенція ООН про права дитини : Міжнародний документ ООН від 20.11.1989. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/995_021 (дата звернення: 24.03.2021).
5. Конституція України : Закон України від 28.06.1996. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. С. 141.
6. Кримінальний кодекс України : Закон України від 05.04.2001 № 2341-III. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2341-14> (дата звернення: 24.03.2021).
7. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13.04.2012 № 4651-VI. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/4651-17> (дата звернення: 24.03.2021).
8. Майгур О.С. Психологічні та педагогічні проблеми роботи з делінквентами. *Юридична психологія та педагогіка*. 2013. № 1. С. 227–233.

9. Про застосування судами законодавства про відповідальність за втягнення неповнолітніх у злочинну чи іншу антигромадську діяльність : Постанова Пленуму Верховного Суду України від 27.02.2004 № 2. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/v0002700-04> (дата звернення: 23.03.2021).

10. Сімейний кодекс України : Закон України від 10.01.2002 № 2947-III. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2947-14> (дата звернення: 24.03.2021).

Mgr. Pavel Polían

*Jednatel, statutární zástupce Akademie HUSPOL
Kunovice, Czech Republic*

**THE APPLICATION OF THE INSTITUTE OF THE EXEMPTION FROM
CRIMINAL LIABILITY FOR CORRUPTION CRIMES**

Institutes of criminal law have come a long way of their historical formation. They did not occur simultaneously, but are the result of the adaptation of this branch of law to the conditions of a social situation that is constantly changing. It should be noted that the institute of exemption from criminal liability does not commit the decriminalization, but frees certain persons from liability for the crime, that they committed. Therefore, the exemption from criminal liability does not mean justification of a person or recognition of her innocent. Some grounds for exemption from criminal liability are not rehabilitated certain in the CC of Ukraine. The forms and types of positive behaviour are legally enshrined and in case of execution it by person in full, it should be a “incentive” reaction from the state as an exemption from criminal liability.

The analysis of modern criminal law and other legal, social and political processes in Ukraine gives grounds for the conclusion that the process of formation and development of criminal-law institutes passes one of its active phases.

The general ground for the exemption of a person who committed a crime from criminal liability for corruption crimes under the norms of the Special part of the CC of Ukraine is the inappropriate involvement of him in court liability and the enforcement of coercive measures of criminal-law influence to him. In resolving the issue of exemption from criminal liability, not only a criminal act and a number of legally significant circumstances related to its implementation, but also the characteristics of the guilty person and his conduct before or after the commission of the crime shall be assessed.

In the theory of criminal law, the following scientists paid much attention to studying the problem of exemption from criminal liability: Yu. V. Baulin, A. I.

Boitsov, Ya. M. Brainin, K. K. Vavylov, B. Vittenberg, L. V. Golovko, T. T. Dubinin, S. Kelina, N. F. Kuznyetsova, S. N. Sabanin, V. V. Skibitskyi and others. Recently, some types of exemption from criminal liability at the level of the dissertation were investigated by M. Ye. Grigorieva, A. A. Zhitniy, P. V. Khryapinskyi and others.

The criminal-law institute is a normative decorated structural element of the criminal law field. The signs of this institution should be the considered idea-normative and appropriate to him social meaning. The second sign of the institute is the plurality of norms that make up it. The third sign of the criminal law institute is its focus on solving detailed intra-industry problems and external social tasks for the indicated sphere of policy.¹

Today one of the trends of criminal legislation can be called the rationing of cross-sectoral institutes. This is due to the fact that the individual elements of the criminal-law methods of management are “superimposed” on the subject of another branch of law or are the result of applying to the regulation of criminal law relations methods of other branches of law.

Despite the use of blanket dispositions in criminal law, in many cases we precisely can talk about inter-branch institutions. One of the most striking examples is the institute of criminal liability for corruption crimes. This institute can and should, in our opinion, be considered cross-sectoral. In V. M. Kyrychka’s opinion, two groups of features are characteristic of corruption crimes: a) the composition of the crime provided for by the CC; b) the signs of a corruption offense² are stipulated in art. 1 of the Law of Ukraine “On prevention of corruption” of October 14, 2014.³ Similarly is opinion of V. M. Kuts, who points out that a corruption crime is a socially dangerous act that contains signs of corruption and corruption offence, what is envisaged in the

¹ Lykhova S. Ya. Rozvytok kryminalno-pravovykh instytutiv v Ukraini na suchasnomu etapi [Elektronnyi resurs] / S. Ya. Lykhova. – Rezhym dostupu : <http://conference.nau.edu.ua/index.php/TL/PRAVVYVMIR/paper/viewFile/1498/879>

² Kyrychko V. M. Kryminalna vidpovidalnist za koruptsiuu / V. M. Kyrychko. – Kharkiv : Pravo, 2013. – S. 14.

³ Pro zapobihannia koruptsii : Zakon Ukrainy vid 14 zhovt. 2014 r. [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1700-18>

special part of the Criminal Code of Ukraine.⁴ I. Ye. Mezentseva⁵ defends the same position.

In addition, the cross-sectoral nature of the specified institute is due to the relationship with the criminal-procedural norms, which in many respects determine the direct practical implementation of special types of exemption from criminal liability for corruption crimes. The procedural ground for termination of a criminal prosecution is the execution of a guilty set of necessary and sufficient conditions (or the form and type of positive behaviour of the perpetrator, or the circumstance were preceding the commission of a crime) included in the construction of relevant norm of exemption. Taken together, they testify to the lack of expediency to lay the claiming all legal arising for the perpetrator from the criminal acts committed the official condemnation of a person and recognition him to be a criminal, his appointment of a punishment, the availability of criminal record. The procedural form of wrapping a similar ground is the decision of the authorized authority contained in the resolution (adopting) on the termination of criminal prosecution. The issue of exemption a person from criminal liability in special cases can be resolved both at pre-trial stages and in the order of preliminary hearing of materials of criminal proceedings and in court proceedings.

One of the most urgent reasons for application of the institute to exempt from criminal liability for corruption crimes is the subject's voluntary notification of a crime committed by him to the relevant official.

A number of articles of the CPC provides answers to questions about an authority whose servant is endowed with the right to report suspicion. In particular, according to part 4 of art. 22 CPC the prosecutor reports to a person about suspicion of committing a criminal offense. In cases provided for by the CPC, a person may be informed of a suspicion of committing a criminal offense by an investigator in agreement with the prosecutor. Consequently, the authorities from whose official is entitled to report

⁴ Kurs uholovnoho prava. Obshechaia chast. T. 2. Uchenye o nakazanyy : uchebnyk dlia vuzov / pod red. d-ra yuryd. nauk, prof. N. F. Kuznetsovoi y dr. – Moskva : ZERTsALO, 1999. – S. 35.

⁵ Mezentseva I. Vyznachennia predmeta koruptsiinykh zlochyniv [Elektronnyi resurs] / I. Mezentseva // Visnyk Natsionalnoi akademii prokuratury Ukrainy. – 2014. – № 5. – S. 76–81. – Rezhym dostupu : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnapu_2014_5_13

suspicion under the law are the Procuracy (article 11 (2), 36 of the CPC), Interior, Security, bodies supervising the observance of tax legislation, state investigation bureau, investigating officers of investigative units of performing preliminary inquiries and carrying out pre-trial investigation (art. 38 CPC), and authorized to notify the person, in agreement with the prosecutor, of suspicion (paragraph 6 of article 2, 40 of the CPC).⁶

That is, the addressee of the voluntary notification should be the inquiry authority, investigator, prosecutor, judge or court (including special anti-corruption bodies such as the National Anti-Corruption Bureau of Ukraine, the Specialized Anti-Corruption Prosecutor's Office, etc.), and the content of the notification should include information about crime.

It should be clarified within what much time a person should report a crime committed by this person – given bribery of an employee of an enterprise, institution or organization – in order to be exempted from criminal liability. According to art. 214 of the CPC of Ukraine, the investigator, the prosecutor immediately, but not later than 24 hours after the submission of the application, the notification of a criminal offense committed or, after an self-identification of him from any source of circumstances that may indicate the commission of a criminal crime, is obliged to make the relevant information to the a single register of pre-trial investigations and initiate an investigation (part 1). Pre-trial investigation commences from the moment of entering information into the Unified Register of pre-trial investigations. The provisions about the Unified Register of Pre-trial Investigations, the procedure for its formation and maintenance are approved by the General Prosecutor's Office of Ukraine, with the consent of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine, the SBU, the body, that supervising the compliance with tax legislation (part 2). The carrying out pre-trial

⁶ Osadchyi V. I. Kryminalno-pravova kharakterystyka ta kvalifikatsiia pidkupu pratsivnyka pidpriemstva, ustanovy chy orhanizatsii (st. 354 KK Ukrainy) / V. I. Osadchyi // Yurydychnyi visnyk. – 2015. – № 2 (35). – S. 147.

investigation before the entering of information in the register or without such an entering is not allowed and entails the liability established by law (part 3).⁷

Consequently, information about the crime should be made immediately, but not later than 24 hours, into the Unified Register of Pre-trial Investigations. This register is in accordance with the Regulation on the procedure for conducting the Uniform Register of Pre-trial Investigations, approved by the order of the General Prosecutor of Ukraine № 69 dated August 17, 2012 (with the changes approved by the orders of the General Prosecutor of Ukraine dated November 14, 2012, № 113, dd. 25.01.2013, № 13, dated 25.04.2013 № 54, 09.09.2014 № 95) and is created, in particular, with the purpose of providing a uniform record of criminal offenses.

In other words, only the data of this Register document the fact of the committed crime.

Consequently, the development of a dismissal institution, which is rooted in on the mechanisms of customary law, procedures and principles of complex social technology will, moreover, allow reduce the costs of prosecution for minor acts and minor crimes, which are necessary for the organization of the fight against serious corruption crimes, as well as to reduce extremely high overload of courts and investigation. In connection with this, it is proposed to provide for the following general conditions: the voluntary notification; an active assistance in the disclosure of crimes (including detection, prevention for and investigation); the first committing a corruption crime; the compensation for damages (if any). The specified conditions only in the complex form are the basis for exemption from criminal liability. Therefore, the release from criminal liability does not mean justification of a person or recognition of him innocent.

The article argues that the institute of exemption from criminal liability for corruption crimes refers to intersectoral. Such a classification determines the

⁷ Osadchyi V. I. Kryminalno-pravova kharakterystyka ta kvalifikatsiia pidkupu pratsivnyka pidpriemstva, ustanovy chy orhanizatsii (st. 354 KK Ukrainy) / V. I. Osadchyi // Yurydychnyi visnyk. – 2015. – № 2 (35). – S. 47.

mechanism of application, which certainly is related to the norms of criminal-procedural and anti-corruption legislative acts.

The analysis of modern criminal law and other legal, social and political processes in Ukraine gives grounds for the conclusion that the process of formation and development of criminal-law institutes passes one of its active phases.

A detailed characteristic of the conditions for exemption from criminal liability for corruption crimes allowed focusing on the practical application of these norms by the judicial-investigative bodies. The voluntariness of notification of a corruption crime (stipulated by articles 354, 368-3, 368-4, 369, 369-2 of the CC of Ukraine) is a primary condition for the exemption of a person from criminal liability. This requires the establishment of the fact of voluntariness, with separating motives that play a minor role and may be different.

In determining active assistance for the disclosure of a corruption crime, a guilty person needs to commit actions that would confirm this fact. The actions can be different and objectively depend on the circumstances of the crime, for example, a notification about the place of storage of the subject of the crime (unlawful benefit) or about other participants who were involved in its commission, the finding of property and other values obtained in a criminal way.

For the saving of the forces and means of criminal justice, we recommend to set forth such explanations in the resolution of the Plenum of the Supreme Court of Ukraine to have the same understanding and application of a special exemption from criminal liability for corruption crimes.

It is useful to extend the possibility of applying a special exemption by establishment a single incentive norm in the CC of Ukraine, which would be extended to a more numerous group of corruption crimes.

References:

1. Lykhova S. Ya. Rozvytok kryminalno-pravovykh instytutiv v Ukraini na suchasnomu etapi. Rezhym dostupu : <http://conference.nau.edu.ua/index.php/TL/PRAVVYIMIR/paper/viewFile/1498/879>

2. Kyrychko V. M. Kryminalna vidpovidalnist za koruptsiuu. Kharkiv : Pravo, 2013. S. 14.
3. Pro zapobihannia koruptsii : Zakon Ukrainy vid 14 zhovt. 2014. Rezhym dostupu : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1700-18>
4. Kurs uholovnoho prava. Obshchaia chast. T. 2. Uchenye o nakazanyy : uchebnyk dlia vuzov / pod red. d-ra yuryd. nauk, prof. N. F. Kuznetsovoi y dr. Moskva : ZERTsALO, 1999. S. 35.
5. Mezentseva I. Vyznachennia predmeta koruptsiinykh zlochyniv / I. Mezentseva // Visnyk Natsionalnoi akademii prokuratury Ukrainy. 2014. № 5. S. 76–81. Rezhym dostupu : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnapu_2014_5_13
6. Osadchyi V. I. Kryminalno-pravova kharakterystyka ta kvalifikatsiia pidkupu pratsivnyka pidpriumstva, ustanovy chy orhanizatsii (st. 354 KK Ukrainy). Yurydychnyi visnyk. 2015. № 2 (35). S. 147.
7. Postanovlenye Plenuma Verkhovnoho Suda Rossyiskoi Federatsyy ot 9 yiulia 2013 h. № 24 “O sudebnoi praktyke po delam o vziatochnychestve y ob ynykh korruptsyonnykh prestupleniyakh”. Rezhym dostupa : <http://www.rg.ru/2013/07/17/verhovny-sud-dok.html>
8. Sabanyu S. N. Nekotorye problemy zakonodatelnoi rehlamentatsyy spetsyalnykh vydov osvobozhdeniya ot uholovnoi otvetstvennosti. Yurydicheskaia nauka y pravookhranytelnaia praktyka. 2012. № 2. S. 59–66.
9. Ozhehov S. Y. Tolkovy slovar russkoho yazyka. Moskva : [b. y.], 1995. S. 647.
10. Antonov A. H. Deiatelnoe raskaianye kak osnovanye osvobozhdeniya ot uholovnoi otvetstvennosti : avtoref. dys. ... kand. yuryd. nauk / Antonov A. H. Tomsk, 2000. S. 17.

ГОСПОДАРСЬКЕ ПРАВО;
ГОСПОДАРСЬКЕ ПРОЦЕСУАЛЬНЕ ПРАВО

Курчин О. Г.

кандидат юридичних наук, доцент кафедри цивільно-правових дисциплін

Білоцерківського національного аграрного університету

м. Біла Церква, Україна

**ЩОДО ПЕРЕХОДУ ПРАВА КОРИСТУВАННЯ ЗЕМЕЛЬНОЮ
ДІЛЯНКОЮ**

Частою є ситуація, коли суб'єкт господарювання купує будівлю, споруду, житлову нерухомість, яка знаходиться на земельній ділянці державної/комунальної власності, яку попередній власник такої будівлі орендував. Питання переходу права користування земельною ділянкою до нового власника досить детально врегульовано законами України, проте на рівні підзаконних нормативно-правових актів залишаються деякі прогалини в законодавстві, зокрема, які стосуються внесення відомостей до Державного земельного кадастру, що в подальшому можуть створити проблеми для суб'єктів господарювання, одну з яких розглянемо нижче.

Відносини, пов'язані з орендою земельних ділянок, розташованих на території України, регулюються Земельним кодексом України від 25.10.2001 № 2768-III (далі – «ЗК України»), Цивільним кодексом України від 16.01.2003 № 435-IV (далі – «ЦК України»), Законом України «Про оренду землі» від 06.10.1998 № 161 (далі – «Закон № 161»), іншими нормативно-правовими актами, а також договором оренди конкретної земельної ділянки.

Положеннями статті 377 ЦК України та частиною 1 статті 120 ЗК України передбачено, що до особи, яка набула право власності на житловий будинок (крім багатоквартирного), будівлю або споруду, переходить право власності, право користування на земельну ділянку, на якій вони розміщені, без зміни її

цільового призначення в обсязі та на умовах, встановлених для попереднього землевласника (землекористувача). Розмір та кадастровий номер земельної ділянки, право на яку переходить у зв'язку з переходом права власності на житловий будинок, будівлю або споруду, є істотними умовами договору, який передбачає набуття права власності на ці об'єкти (крім багатоквартирних будинків та об'єктів державної власності, що підлягають продажу шляхом приватизації).

Частиною 2 статті 120 ЗК України визначено, що якщо жилий будинок, будівля або споруда розміщені на земельній ділянці, що перебуває у користуванні, то в разі набуття права власності на ці об'єкти до набувача переходить право користування земельною ділянкою, на якій вони розміщені, на тих самих умовах і в тому ж обсязі, що були у попереднього землекористувача.

При цьому, частиною 6 статті 120 ЗК України передбачено, що істотною умовою договору, який передбачає набуття права власності на жилий будинок, будівлю або споруду, є кадастровий номер земельної ділянки, право на яку переходить у зв'язку з набуттям права власності на ці об'єкти, крім об'єктів державної власності, що підлягають продажу шляхом приватизації.

Абзацом 3 статті 7 Закону № 161 передбачено, що договором, який передбачає набуття права власності на житловий будинок, будівлю або споруду, припиняється договір оренди земельної ділянки в частині оренди попереднім орендарем земельної ділянки, на якій розташований такий житловий будинок, будівля або споруда.

Вище зазначені положення земельного законодавства були предметом неодноразового розгляду в судах і сформувалась усталена позиція щодо їх трактування, зокрема: «Наведені норми слід розуміти таким чином, що при виникненні в іншій особі права власності на жилий будинок, будівлю або споруду право попереднього власника або користувача припиняється автоматично, в силу закону, без оформлення припинення права будь-якими актами та документами. Варто наголосити, що ця норма є імперативною, відступ

від неї на підставі договору не допускається. Договір оренди при цьому не припиняється в цілому, має місце заміна сторони в зобов'язанні».

Зважаючи на вище викладене можна зробити такі висновки:

- Договір оренди земельної ділянки в силу закону, автоматично, без необхідності додаткового документального оформлення припиняється в частині права оренди колишнього власника з моменту укладення договору купівлі-продажу об'єкта нерухомості розташованого на цій земельній ділянці.

- Для набуття права користування земельною ділянкою потрібно дотримання вимог щодо істотних умов договору купівлі-продажу нерухомості, а саме: вказати кадастровий номер земельної ділянки право на яку переходить у зв'язку з набуттям права власності на об'єкт нерухомості, а також вказати площу цієї земельної ділянки.

- З моменту укладення договору купівлі-продажу об'єкта нерухомості до нового власника нежитлової будівлі переходить право користування земельною ділянкою за договором оренди на тих самих умовах і в тому ж обсязі, що були у попереднього орендаря.

Відповідно до підпункту 16 пункту 24 Порядку ведення Державного земельного кадастру, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 17.10.2012 р. № 1051 (далі – «Порядок»), до Державного земельного кадастру вноситься інформація про власників, користувачів земельної ділянки відповідно до даних Державного реєстру речових прав на нерухоме майно.

Згідно із абзацом 3 пункту 69 Порядку, внесення відомостей (змін до них) до Державного земельного кадастру здійснюється без подання заяви, в тому числі, у випадках, зазначених у пункті 119 Порядку.

Підпунктом 4 пункту 119 Порядку, до Поземельної книги без подання заяви вносяться відомості (зміни до них) про власників, користувачів земельної ділянки відповідно до даних про зареєстровані речові права у Державному реєстрі речових прав на нерухоме майно.

Таким чином, відповідно до законодавства, реєстрація новим власником своїх речових прав в Державному реєстрі речових прав на нерухоме майно на нежитлову нерухомість, яка знаходиться на орендованій земельній ділянці, має такі наслідки:

- До Державного земельного кадастру без подання заяви вносяться відомості про зміну користувача земельної ділянки.
- В момент реєстрації речових прав на нежитлову нерухомість відбувається заміна сторони в Договорі оренди, а саме: в попереднього власника припиняється право оренди земельною ділянкою на якій розташована будівля, а новий власник набуває права оренди на відповідну земельну ділянку.
- З моменту реєстрації речового права на нерухоме майно нового власника у старого власника припиняється обов'язок зі сплати орендної плати за земельну ділянку, на якій розміщено нерухоме майно.

Проте на практиці, якщо новий власник не уклав договір оренди щодо цієї земельної ділянки, то відомості із Державного земельного кадастру про старого власника автоматично не виключаються. Така ситуація може мати негативні наслідки для старого власника, зокрема, нарахування податкових зобов'язань із орендної плати, а також штрафів за неподання декларації із плати за землю і захистити свої законні права старий власник зможе тільки в суді.

Як свідчить судова практика, у старого власника є всі шанси оскаржити вимоги податківців з позитивним результатом для себе. Верховний Суд України в постанові від 7 липня 2015 року у справі 826/12388/13-а висловив наступну позицію: «Незважаючи на те, що позивач не зареєстрував право власності чи користування земельною ділянкою під належними йому на праві власності нежитловими приміщеннями, виходячи із принципу пріоритетності норм ПК над нормами інших актів у разі їх суперечності, який закріплений у пункті 5.2 статті 5 ПК, обов'язок зі сплати земельного податку виник у позивача з дати державної реєстрації права власності на нерухоме майно».

Таким чином, в українському законодавстві залишається неврегульованим питання внесення змін до Державного земельного кадастру у разі переходу до особи, яка набула право власності на житловий будинок, будівлю або споруду, права користування на земельну ділянку, на якій вони розміщені. Наразі потребує вдосконалення процес обміну інформацією, яка міститься в Державному земельному кадастрі та Державному реєстрі речових прав на нерухоме майно, адже невиконання обов'язку держави щодо створення належного правового регулювання цієї ситуації створює для суб'єктів господарювання негативні наслідки, зокрема, у вигляді додаткового податкового навантаження та необхідності відстоювати свої права та інтереси в суді, що є прямим порушенням принципу належного урядування.

Список використаних джерел:

1. Земельний кодекс України: Кодекс України від 25.10.2001 № 2768-III. Урядовий кур'єр. 2001. 15 лист. № 211
2. Цивільний кодекс України: Кодекс України від 16.01.2003 № 435-IV. Відомості Верховної Ради України. 2003. 03 жовт. № 40. стаття 356.
3. Про оренду землі: Закон України від 06.10.1998 № 161. Відомості Верховної Ради України. 1998. 17 лист. № 46. стаття 280.
4. Порядок ведення Державного земельного кадастру: Постанова Кабінету Міністрів України від 17.10.2012 р. № 1051. Урядовий кур'єр. 2012. 27 лист. № 218.
5. Постанова від 7 липня 2015 року у справі № 826/12388/13-а: рішення Верховного Суду України. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/46872174> (дата звернення 27.01.2021).

ПСИХОЛОГІЯ

Главінська О. Д.

кандидат психологічних наук,

доцент кафедри загальної психології та психодіагностики

Рівненського державного гуманітарного університету,

доктор філософії, бізнес-тренер, коуч-консультант

м. Рівне, Україна

Главінська Е. С.

завідувач навчально-наукової лабораторії педагогічної майстерності та

моніторингу якості вищої освіти

Національного авіаційного університету,

коуч, тренер

м. Київ, Україна

**МЕТОДОЛОГІЧНІ ПРИНЦИПИ ПСИХОСЕМАНТИКИ ДЛЯ
ВИВЧЕННЯ СВІДОМОСТІ ОСОБИСТОСТІ**

Психосемантика – це галузь психологічної науки, яка спрямована на вивчення генезису, будови та функціонування індивідуальної системи значень особистості. У цьому плані її пряме призначення можна сформулювати як спосіб виявлення особливостей суб'єктивного відображення людиною об'єктивного світу, те, що фактично складає зміст її свідомості [1, с. 202].

Свідомість особистості як спосіб суб'єктивного відображення об'єктивного світу людиною – це складне психічне утворення, яке неможливо виміряти за допомогою комплексу стандартизованих психологічних методик, а тому виникає необхідність дослідження цього явища за допомогою інших специфічних підходів. Психосемантика як одна з галузей психологічної науки спрямована на вивчення генезису, будови та функціонування індивідуальної системи значень особистості, саме тому, ми вбачаємо можливість дослідження

свідомості шляхом використання її методологічних принципів та методичного інструментарію [2, с. 110-120].

Психосемантичні методи спрямовані на виявлення значень об'єктивних явищ, в якості яких можуть виступати як слова, так і предмети і явища, які відповідають певним видам значень. Основний пошук спрямований на визначення взаємо відповідностей між методом та видами значень.

Вчені виділяють такі найбільш розповсюджені методи [3, с. 54-92].

1. Прямі методи психосемантичних досліджень.

а) Методи, що базуються на теорії референтних значень, тобто відношення між знаками і певними об'єктами.

б) Методи дослідження категоріальних значень, тобто, приписування належності конкретного об'єкту до певної смислової категорії:

- Метод асоціативного експерименту, під час якого здійснюється фіксація першої вербальної реакції досліджуваного на пред'явлене йому слово-стимул.

- Метод класифікації.

- Метод прямого шкалювання, коли досліджуваним оцінюється подібність значень стимулів за допомогою певної шкали.

- Метод тріадного порівняння: досліджуваному дається набір стимулів, з змісту яких випадково обирається певна трійка: потрібно об'єднати їх за двома категоріями: два найбільш схожих та найбільш відмінних стимули.

в) Методи дослідження конотативних значень, спрямовані на виявлення ставлення досліджуваних до певних об'єктів:

- Метод семантичного диференціалу: об'єднує процедури шкалювання і фіксації контрольованих асоціацій. Певні стимули: поняття, образи, дії, ситуації, оцінюють за біполярними шкалами.

2. Методи непрямого дослідження семантики.

- Метод порівняння порогів відчуття чи суб'єктивної тривалості стимулів із різним семантичним навантаженням;

- Метод аналізу неусвідомлених угруповань стимулів при повному відтворенні при повному відтворенні запропонованого списку слів, що дозволяє реконструювати структуру певної ділянки семантичної пам'яті.

- Метод порівняння успішності відтворення слів чи категорій з пам'яті залежно від семантичної обробки.

- Метод визначення часу прийняття рішень щодо лексичного характеру стимулу.

3. Методи використання нейрофізіологічних корелят.

- Метод семантичного радикалу виявляє семантичну близькість досліджуваних об'єктів шляхом доведення факту переносу умовно-рефлексивної реакції з одного об'єкту на інший.

- Метод використання компонентів зумовлених потенціалів як індикаторів семантичного аналізу.

На сьогодні, методична база психосемантики розвивається за рахунок розробки інтегративних засобів отримання інформації, що характеризують не стільки смислові чи функціональні зв'язки між окремими словами чи об'єктами, скільки структуру свідомості особистості [4, с. 249-250].

Новим психосемантичним змістом наповнюються і традиційні методики досліджень. Так, метод незакінчених речень дозволяє виявити не тільки референтний чи категоріальний зміст окремих понять, а і їх конотативне забарвлення, а також особливості загальної спрямованості особистості.

Незважаючи на те, що психосемантика як галузь психології виникла відносно недавно, сьогодні вона базується на достатньо багатому арсеналі методів. Методи, які використовуються в психосемантиці, містять як історично перевірені способи отримання психологічної інформації, так і нові експериментальні засоби, що базуються на відповідній технічній базі, що, безумовно, підвищує об'єктивність її досліджень.

Спостерігається зміна спрямованості методичних пошуків - перехід від орієнтації на виявлення локальних особливостей до наповнення

психосемантичним змістом структур індивідуальної свідомості, інтегративних характеристик особистості. Резервом розширення методичної бази психосемантики може стати пошук нових ракурсів використання вже відомих методик.

Список використаних джерел:

1. Леонтьев А. Н. Деятельность. Сознание. Личность. Москва : Политиздат, 1926. 262 с.
2. Дробот О.В. Психосемантична теорія свідомості у вітчизняній психології як основа психосемантичного дослідження. Актуальні проблеми психології: Збірник наукових праць Інституту психології ім. Г. С. Костюка НАПН України. Том X : Психологія навчання. геретична психологія. Медична психологія. Вип. 25. Київ: ДП «Інформаційно-аналітичне агентство», 2013. С. 110-120.
3. Шмелев А.Г. Введение в экспериментальную психосемантику. Москва, 1983. 157 с.
4. Главінська Е. С. Психосемантичне дослідження свідомості особистості. *Політ. Сучасні проблеми науки. Гуманітарні науки* : тези доповідей XX Міжнародної науково-практичної конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених. Т. 1. Київ, НАУ, 2020. С. 249-250.

ПЕДАГОГІКА; ФІЛОЛОГІЯ

Груба Т. Л.

*доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри української мови та літератури Міжнародного економіко-гуманітарного університету імені академіка Степана Дем'янука
м. Рівне, Україна*

**ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ РОТАЦІЙНОЇ МОДЕЛІ
ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ У ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ
ВЧИТЕЛІВ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРИ**

Стрімкий розвиток інформаційних технологій впливають на освітнє середовище, розширюючи можливості суб'єктів освітнього процесу в розв'язанні актуальних педагогічних завдань. У цьому контексті важко переоцінити роль змішаного навчання.

Про важливість і доцільність застосування змішаного навчання в освітньому процесі закладів вищої освіти зазначено в працях зарубіжних та українських дослідників С. Березенської, В. Бикова, К. Бугайчука, І. Воротникової, О. Коротун, О. Кривоноса, К. Куна, В. Кухаренка, В. Олійника, Н. Морзе, Дарліна Пейнтера, О. Рафальської, О. Спірина, А. Стрюка, Ю. Триуса, Роджера Шанка та ін.

Змішане навчання, стверджують учені, виявилось однією з найпопулярніших технологій сьогодення, тому що дозволяє скористатися гнучкістю і зручністю дистанційного курсу та перевагами традиційного класу [5].

Вивчення спеціальних досліджень переконує в тому, що «змішане навчання відбувається в три етапи: самостійне вивчення матеріалу, аудиторне інтерактивне заняття, продовження інтерактивного навчання і підтримка на робочому місці. Змішане навчання можна розглядати як інтеграцію формального й неформального навчання на робочому місці» [5, с. 51]. Зважаючи на це

потребує докладного вивчення особливостей кожної з його моделей, оскільки це позначається на всіх його компонентах – «цільовому, стимулювально-мотиваційному, змістовому, процесуальному, контрольному-регулювальному, оцінково-результативному, суб'єкт-суб'єктному» [7].

Відповідно кожна модель змішаного навчання зумовлює визначення певної мети й способу організації навчання. Учені наголошують на тому, що «змішування може відбуватися на рівні діяльності, коли навчальна діяльність містить традиційні та мультимедійні елементи курсу; на програмному рівні, що уособлює поєднання традиційних і дистанційних курсів; на рівні курсу, що охоплює поєднання традиційних та дистанційних заходів; на інституційному рівні, де можуть використовуватися традиційні заняття на початку та в кінці семестру з онлайн-навчанням (дистанційним навчанням) між ними або інші, складніші форми» [4, с. 114].

Вивчення спеціальних досліджень переконує в тому, що найбільшого поширення в освітньому процесі набула ротаційна модель змішаного навчання. Поняття прозорість її назви дає змогу й визначити й основну особливість: ротація – обертання, зміна, тобто чергування чогось із чимось. У статтях і дописах на освітніх платформах так пояснено реалізацію навчання за цією моделлю: учні (студенти) «чергують онлайн- та офлайн-частини за певним графіком чи вказівками вчителя. Ці частини можуть охоплювати: роботу у невеликих групах чи цілим класом, групові проекти, індивідуальну роботу з вчителем(-кою) та письмові завдання» [3]. Отже, здобувачі освіти мають змогу під керівництвом викладача продуктивно поєднувати різні форми освітньої діяльності: аудиторну й самостійну, персоналізовану й групову, онлайн і офлайн. Успішність такої організації освітнього процесу залежить передусім від обізнаності педагога з методикою застосування кожного підвиду ротаційної моделі. Розглянемо їх докладніше й проілюструємо прикладами.

Перший підвид – ротації з наявністю «онлайн-станцій» – зорієнтований на здобування студентами (учнями) знань і формування вмінь, тобто засвоєння

нового матеріалу. Передбачено об'єднання здобувачів освіти в мінігрупи й виконання ними певних послідовних дій за окремими станціями, виокремленими викладачем. На роботу в кожній станції має бути відведено певний відтинок часу. Особливість використання цієї моделі полягає в тому, що:

- студенти мають змогу чергувати онлайн і офлайн-навчання;
- пройти всі станції, а відтак виконати різні види діяльності (від репродуктивної до креативної);
- працювати в мінігрупах, що уможлиблює, окрім реалізації певних навчальних цілей, ще й формування так званих «м'яких навичок»: уміння працювати в команді, доходити спільного рішення, успішно комунікувати, налагоджувати продуктивне спілкування тощо.

На наш погляд, успішність такої роботи, крім іншого, залежить і від вибраних викладачем завдань. Наприклад, вважаємо виправданим застосування цієї моделі під час занять з методики навчання української мови. Зокрема, пропонуємо такі станції, кожна з яких студенти мають пройти впродовж заняття «Методика формування правописних умінь і навичок учнів»:

Станція 1. Ознайомтеся з класифікацією орфографічних вправ. Сформулюйте й запишіть мету й завдання кожної з них, а також послідовність застосування.

Станція 2. Перейдіть за покликанням <https://learningapps.org/> Ознайомтеся з прикладами розроблених авторами/авторками орфографічних вправ. Визначте, яких вправ і з яких розділів розроблено найбільше. Вивчіть алгоритм створення вправи на цьому застосунку. Оберіть один вид вправи й розпочніть її розроблення. Доберіть необхідний матеріал для неї: слова, словосполучення й речення. Сформулюйте завдання. Створіть на платформі <https://learningapps.org/> вправу і запропонуйте її виконати одногрупникам. Перегляньте здобутий ними результат.

Станція 3. Розробіть коригувальні вправи для усунення помилок, яких припустилися ваші одногрупники під час виконання вправи, а також тестові завдання. Визначте причини виникнення помилок.

Застосування ротації з наявністю «онлайн-станцій» дає змогу не лише сформувати методичну компетентність майбутніх учителів української мови й літератури, а й сприяє набуттю ними досвіду використання різних застосунків під час організації навчання в закладах загальної середньої освіти. До того ж здобувачі освіти матимуть змогу «навчитися працювати з новим джерелом інформації – Інтернетом», оскільки саме за допомогою змішаного навчання в них «з'являється більше необхідності для постійного самоконтролю і самокорекції, а також мотивація для якомога довшої концентрації уваги» [2, с. 59].

Наступний підвид – ротація за лабораторіями – подібний до попереднього. Основна відмінність полягає в тому, що студенти вже не перебувають у межах однієї аудиторії й не об'єднуються в мінігрупи. Спільне між традиційним і змішаним навчанням за такої моделі полягає в тому, що викладач може одночасно працювати з усією групою: пояснювати матеріал, консультувати, за потреби проводити індивідуальні бесіди з тими студентами, які недостатньо засвоїли навчальний матеріал. Після такого заняття здобувачам освіти рекомендовано продовжити опанування теми в режимі онлайн.

Виокремлюють такі ознаки цієї моделі:

- наявність стабільного розкладу навчальних занять в аудиторіях;
- студенти переміщуються в межах різних лабораторій, одна з яких обов'язково передбачає онлайн-навчання;
- збільшення кількості вільних лабораторій для інших видів занять за рахунок онлайн-навчання в комп'ютерному класі [6, с. 100].

Наприклад, під час роботи разом із викладачем на занятті з методики навчання української мови (тема «Методика формування стилістичних умінь і навичок учнів») майбутні учителі української мови та літератури засвоюють, зокрема, особливості методики використання таких вправ як стилістичний

експеримент, стилістичне редагування, стилістичне конструювання, моделюють фрагменти уроків. Під час другої частини заняття студенти самостійно працюють у комп'ютерному класі або бібліотеці – розробляють презентацію для учнів на платформі Google Презентації або Microsoft PowerPoint. У такий спосіб викладач матиме змогу перевірити такий спектр умінь здобувачів освіти:

- формулювати тему й мету уроку (надважливо, оскільки формування стилістичних умінь учнів відбувається розосереджено на кожному уроці);
- добирати необхідний дидактичний матеріал (ураховувати вікові й психологічні особливості школярів, уподобання й інтереси, вимоги чинної програми з української мови тощо);
- прогнозувати очікуваний результат від виконання розроблених вправ;
- формулювати критерії оцінювання виконання вправи;
- створювати презентацію, ураховуючи правила оформлення слайдів, розташування на них ілюстраційного матеріалу, його обсяг, колористику слайдів тощо.

Сформованість останнього вміння важлива ще й зважаючи на те, що «в результаті застосування візуальних образів активізуються емоційно-образні компоненти мислення; забезпечується когнітивне структурування змісту знань, когнітивне моделювання елементів структури діяльності і процесів взаємодії об'єктів, а також здійснюється конструювання нових мислеобразів і нових візуальних форм, необхідних для вивчення та розуміння навколишньої дійсності і загальнолюдських цінностей» [1, с. 19].

Отже, використання ротаційної моделі змішаного навчання дає змогу студентам-філологам самостійно або з допомогою викладача скласти свою освітню траєкторію, оволодіти основами тайм-менеджменту, контролювати процес та темп навчання, зважаючи на власні можливості й освітні потреби тощо.

Список використаних джерел:

1. Биков В. Ю., Кухаренко В. М., Сиротенко Н. Г. та ін. Технологія створення дистанційного курсу: Навч. посібн. / За ред. В. Ю. Бикова, В. М. Кухаренка. Київ : Міленіум, 2008. 324 с. URL : http://dl.khpi.edu.ua/pluginfile.php/29481/mod_resource/content/1/TCDK-Kuharenko_PDF.pdf
2. Васильєва Д.В. Змішане навчання на уроках математики. Математика в рідній школі. 2019. № 1–2. С. 59–63. URL : <https://lib.iitta.gov.ua/714294/1/GIOS.pdf>
3. Даниско О. Використання інноваційного потенціалу моделі «перевернутий клас» у процесі професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури в умовах змішаного навчання. Ukrainian professional education. 2018. Вип. 3. С. 85–94. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/upo_2018_3_14
4. Конопляник Л.М., Коваленко О.О. Використання засобів змішаного навчання під час викладання англійської мови професійного спрямування в закладах вищої освіти. Теорія і методика професійної освіти. 2019. Вип. 10.Т. 2. С. 111–116. URL : <https://er.nau.edu.ua/bitstream/NAU/38992/1/Конопляник%2C%20Коваленко.pdf>
5. Теорія та практика змішаного навчання : монографія / В.М. Кухаренко, С.М. Березенська, К.Л. Бугайчук, Н.Ю. Олійник, Т.О. Олійник, О.В. Рибалко, Н.Г. Сиротенко, А.Л. Столяревська; за ред. В.М. Кухаренка. Харків: «Міськдрук», НТУ «ХПІ», 2016. 284 с.
6. Ткачук Г. В. Теоретичні і методичні засади практично-технічної підготовки майбутніх учителів інформатики в умовах змішаного навчання: дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.02 / Г. В. Ткачук. Київ, 2019. 447 с.
7. Ягупов В. В. Педагогіка: Навч. посібник. Київ : Либідь, 2002. 560 с. URL: https://eduknigi.com/ped_view.php?id=23

Тимчик С. Г.

викладач кафедри фізичного виховання

Зарицький Б. В.

студент

Національний технічний університет України

"Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського"

м. Київ, Україна

ФІЗИЧНІ ЯКОСТІ ЛЮДИНИ.

ЗАСОБИ Й МЕТОДИ ЇХ РОЗВИТКУ В АТЛЕТИЧНІЙ ГІМНАСТИЦІ.

Визначальний вплив на збереження міцного здоров'я, продовження тривалості життя та підвищення працездатності людини мають фізичні вправи. За всіх часів люди прагнули бути сильними, фізично витривалими та красивими.

Сучасна молодь зростає в умовах зниженої фізичної активності. Навчання в умовах карантину обмежування сидіння перед комп'ютером не виходячи з дому. Більшість здобутих професій в умовах технічного прогресу передбачають роботу за комп'ютером та малорухливий спосіб життя, який негативно впливає на наше здоров'я.

Щоб досягти фізичної досконалості, не досить мати красиву будову тіла, даровану природою. Насамперед потрібно володіти міцним здоров'ям, високою працездатністю, як фізичною так і розумовою, силою волі, впевненістю та наполегливістю. Щоб досягти мети у збереженні та зміцненні фізичного здоров'я потрібно займатися спортом. Одним із таких видів спорту є атлетична гімнастика.

Атлетична гімнастика – це відпрацьована система вправ, спрямованих на розвиток сили, в поєднанні з всебічною фізичною підготовкою, метою якої є зміцнення здоров'я.

При систематичних тренуваннях заняття атлетичною гімнастикою сприяють розвитку сили, витривалості, спритності, які відображаються на

зовнішності людини. Метою заняття атлетичної гімнастики є виховання сильних, наполегливих, впевнених у своїх силах людей.

Атлетична гімнастика – один з видів гімнастики, який складається з комплексу гімнастичних вправ силового характеру. Завдання атлетичної гімнастики забезпечити гармонійний фізичний розвиток людини та зміцнити загальний стан здоров'я.

Фізичні якості – рухові можливості людини, які розвиваються у період виховання, розвитку та ціле направленої підготовки. Вони тісно пов'язані між собою як невід'ємні складові і мають значний вплив на розвиток одна одної.

Визначають п'ять основних фізичних якостей людини:

- Швидкість
- Сила
- Витривалість
- Гнучкість
- Спритність

Швидкість – це спроможність виконувати необхідний рух чи дію в найкоротший проміжок часу, це вміння людини негайно реагувати на подразники і здійснювати у відповідь швидкісні рухові дії.

Як засіб розвитку швидкості застосовуються комплекси вправ, які виконуються з максимальною швидкістю. Вони мають відповідати вимогам:

- Техніка вправ повинна забезпечувати можливість їх виконання на прискорених швидкостях;
- Вправи мають бути добре вивчені і відпрацьовані спортсменами, щоб їх виконання було скероване саме на швидкість;
- Тривалість виконання вправ має бути розрахована так, щоб швидкість не спадала через втому.

Рекомендовані вправи:

- Старт з різних положень (сидячи, лежачи, в упорі лежачи). Кількість повторів 5-6 разів по 10-15 метрів через 2-3 хвилини відпочинку. Такі вправи бажано проводити за сигналом та контролем часу.

- Швидкісний біг на 30-60 метрів. Кількість повторів 3-5 разів. Відпочинок до повного відновлення дихання.

- Швидкісний біг під гору на 10-30 метрів у 3-5 підходів.

- Швидкісний біг з перешкодами у лісосмузі. Швидкий біг 10 секунд з послідуною ходьбою 1-2 хвили у 3-4 підходи.

Сила – спроможність людини долати конкретний опір або ж протидіяти йому за рахунок роботи м'язів. Чим більший опір може подолати людина, тим вона сильніша.

З метою розвитку сили застосовують силові фізичні вправи, виконання яких вимагають більшої напруженості м'язів.

Засоби розвитку сили:

- Вправи з подолання маси власного тіла. Це легкоатлетичні стрибкові вправи, підтягування на перекладини. Цей засіб найбільш позитивний результат демонструє на початкових етапах силовой підготовки. Так як маса тіла спортсмена залишається приблизно на одному рівні, навантаження на м'язи стабільне, то відбувається адаптація до таких вправ і зменшення їх результативності.

- Вправи із подоланням зовнішнього опору – застосовують обтяжуючі предмети (гирі, гантелі) для збільшення фізичного навантаження та більш результативного впливу вправ на мускулатуру.

- Вправи на силових тренажерах. Сучасні тренажери дають можливість виконувати вправи з підбором опору як для конкретних груп м'язів, так і загального впливу. За їх використання можна впливати та розвивати конкретні силові якості.

Витривалість – спроможність організму людини тривалий час протидіяти фізичній втомі під час виконання роботи за участю м'язів.

Витривалість демонструє можливість людини виконувати результативно ефективну роботу певної інтенсивності на протязі тривалого проміжку часу. Вона вказує на рівень працездатності конкретної особи.

Витривалість це також здатність організму не лише протистояти втомі, а й відновити працездатність після навантаження.

Для вдосконалення витривалості виконують фізичні вправи, які мають відповідати критеріям:

- Нескладна техніка виконання;
- Під час виконання вправ мають бути задіяні більшість м'язевих груп;
- Посилена та правильна робота основних функціональних систем організму (дихальна, серцева);
- Можливість регулювати та дозувати навантаження;
- Змога тривалий час виконувати фізичні вправи.

Гнучкість – це спроможність людини здійснювати рухи з великою амплітудою. Ця якість у великій мірі залежить від функціональних особливостей опорно-рухового апарату спортсмена. Гнучкість характеризує сумарну рухливість суглобів у всьому тілі.

Скелетні м'язи людського мало піддатливі до розтягування. Якщо намагатися досягти розтягнення в одному русі, з однієї спроби (наприклад виконати максимальний нахил тулуба вбік), досягнутий результат буде мало помітний та мало результативний. Якщо вправу повторювати кілька десятків разів, м'язи тренуються, стають більш піддатливі до розтягнення. Тому вправи на розвиток гнучкості виконують комплексно по кілька повторень у кожному, збільшуючи при цьому ампліду рухів. На тренуваннях такі вправи виконують до появи відчуття легкого болю. Вправи для розвитку гнучкості матимуть найбільший ефект та результат, якщо їх виконувати систематично кожного дня, а то й по кілька разів.

Координація – спроможність людини правильно скеровувати та узгоджувати рухи окремих частин тіла для вирішення конкретних рухових

завдань. Координація визначається можливістю людей керувати своїми рухами. Їх можна розділити на окремі групи:

- Спроможність давати оцінку та керувати просторовими, просторово-часовими, динамічними складовими рухів;
- Спроможність отримувати стійку рівновагу;
- Спроможність відчувати та відтворювати ритм;
- Змога довільно розслабляти м'язи;
- Спроможність об'єднувати окремі рухи у злагоджені рухові дії.

Тренованість і покращення фізичних якостей людини цілком можливе при систематичних заняттях спортом. Таким видом спорту є атлетична гімнастика, заняття якою розвивають силу, швидкість, витривалість та гнучкість. Розвиток цих якостей полегшує наше повсякденне життя та значно допомагає у виконанні професійно-службових завдань.

Основною умовою позитивного впливу фізичних занять на організм людини є їх систематичність та оптимально-помірне навантаження. Загальний принцип побудови комплексу фізичних вправ базується на тому, щоб долучити до роботи усі м'язові групи. Це в свою чергу позитивно впливає на роботу всіх внутрішніх органів та систем, чим зміцнює та покращує наше здоров'я.

Список використаних джерел:

1. Гуменний В. Особливості фізичного виховання студентів вищих навчальних закладів на основі урахування специфіки професійної діяльності / Гуменний В. // Спортивний вісник Придніпров'я. – 2013. – №1. – С.70-73.

2. Навчально-методичний посібник для самостійної роботи та практичних занять з навчальної дисципліни “Фізичне виховання” (відповідно до вимог ECTS) для студентів I-III курсів / Уклад.: Г.І. Приходько, Л.С. Луценко, Н.М. Баламутова та ін. – Х.: Нац. юрид. акад. України, 2007. – 63 с.

Хомічов І. О.

*аспірант кафедри приватного та публічного права факультету підприємництва та права Київського національного університету технологій та дизайну
м. Київ, Україна*

Мирославський С. В.

*Кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри права та методики викладання правознавства Сумського державного педагогічного університету
м. Суми, Україна*

ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ВИЗНАЧЕННЯ СУСПІЛЬНОЇ НЕБЕЗПЕКИ КОРУПЦІЙНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ

Вивчення суспільної небезпеки як ознаки злочину є предметом наукового пошуку багатьох вчених та практиків. Останніми роками спостерігається фахова дискусія щодо допустимої міри юридичної відповідальності за правопорушення, пов'язані з поданням та заповненням декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування.

Розглянемо погляди науковців на сутність суспільної небезпеки як ознаки, яка дозволить відмежовувати корупційні злочини від правопорушень, пов'язаних з корупцією. Чинний КК України виділяє такі ознаки поняття злочину: 1) передбаченість КК (кримінальна протиправність); 2) суспільна небезпека; 3) винність; 4) вчинення суб'єктом злочину. Водночас, питання про те, які ознаки є істотними, необхідними і достатніми для визначення поняття злочину, належить до тих, які неоднозначно вирішуються у кримінально-правовій літературі [1, с. 46]. Слушну позицію з досліджуваного нами питання висловив М.В. Карчевський, який зокрема вважає, що зважаючи на недостатність методологічних напрацювань, досить часто законодавча оцінка суспільної небезпечності діяння не відповідає об'єктивним соціальним потребам у кримінально-правовому впливі, є далекою від фактичної небезпеки посягання [2, с. 156]. Дослідник Ю. В. Філей, зокрема зазначає, що суспільна небезпечність

– це основний критерій кримінальної протиправності. Адже якщо діяння визнане законодавцем як злочинне, то воно не може не бути суспільно небезпечним [3, с. 139–140]. Необхідно брати до уваги також і те, вважає М.Р. Рудковська, що іноді законодавець помиляється чи зловживає своїми повноваженнями і визнає протиправними ті діяння, які фактично не становлять суспільної небезпеки. Констатацією допущеної помилки зазвичай є декриміналізація діянь, які до того визнавалися злочинами. З огляду на це, важливо зазначити, що суспільна небезпека є первинною щодо всіх інших ознак поняття злочину загалом, і щодо кримінальної протиправності зокрема [1, с. 48]. У зв'язку з викладеним, пропонуємо виявити проблемні аспекти визначення суспільної небезпеки на прикладі корупційних кримінальних правопорушень та викласти аргументи щодо доцільності або недоцільності запровадження кримінальної відповідальності за декларування недостовірної інформації і неподання суб'єктом декларування декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування.

Особливої актуальності набуває таке дослідження в умовах прийнятого 27 жовтня 2020 року Рішення Конституційного Суду України (далі – КСУ) щодо визнання неконституційною ст. 366-1 Кримінального кодексу України. Аналіз Рішення КСУ у справі за конституційним поданням 47 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) окремих положень Закону України „Про запобігання корупції“, Кримінального кодексу України від 27 жовтня 2020 року, Справа № 1-24/2020(393/20) № 13-р/2020 свідчить що: *«декларування доходів осіб, що здійснюють публічну владу, є беззаперечною вимогою у будь-якій сучасній демократичній державі. Не викликає сумнівів і той факт, що публічні особи в державі повинні подавати декларацію про доходи. Криміналізація конкретного вчинку людини можлива за умови, якщо це відповідає, зокрема, сукупності таких критеріїв: значна (суттєва) суспільна небезпека діяння; поширення аналогічних діянь у суспільстві; неефективність інших галузевих правових засобів впливу на*

зазначені діяння; неможливість успішної боротьби з діянням менш репресивними методами.

У разі недотримання законодавцем вказаних критеріїв криміналізації може виникнути ситуація, коли злочином буде визнано діяння, якому не притаманні достатні для криміналізації характер та ступінь суспільної шкоди. У такому випадку криміналізація здійснюється за відсутності для цього підстав, і за її результатом злочином визнається діяння, яке об'єктивно таким не є. Внаслідок цього створюються законодавчі основи для безпідставного притягнення до кримінальної відповідальності за діяння, за яке настає менш сувора юридична відповідальність. Наведене порушує конституційний принцип верховенства права (ч. 1 ст. 8 Основного Закону України).

За своєю правовою природою подання суб'єктом декларування завідомо недостовірних відомостей у декларації, а також умисне неподання декларації хоч і свідчать про порушення вимог антикорупційного законодавства, однак такі діяння не здатні заподіяти істотної шкоди фізичній чи юридичній особі, суспільству або державі в обсягах, необхідних для визнання їх суспільно небезпечними відповідно до вимог ст. 11 КК України» [4]. З означеного, можна зробити висновок, що факт неподання декларації не становить суспільної небезпеки. Ситуація, коли особа не подала відповідну декларацію або не вказала певні відомості не може означати, що нею було вчинено корупційний злочин.

У зв'язку з викладеним, ми підтримуємо позицію Конституційного Суду України, а саме: «декларування завідомо недостовірних відомостей у декларації, а також умисне неподання суб'єктом декларування декларації мають бути підставою для інших видів юридичної відповідальності» [4], але не кримінальної. Таким чином, в діях «декларування завідомо недостовірних відомостей у декларації, а також умисного неподання суб'єктом декларування декларації» немає суспільної небезпеки, доцільно застосовувати адміністративну відповідальність, керуючись ст. 172-6 Кодексу України про адміністративні правопорушення «Порушення вимог фінансового контролю».

Ураховуючи погляди науковців на таку основну ознаку злочину як суспільна небезпека, аналіз положень статті 172-6 Кодексу України про адміністративні правопорушення, мотивацію Рішення Конституційного Суду України щодо визнання неконституційною ст. 366-1 Кримінального кодексу України від 27 жовтня 2020 року (Справа № 1-24/2020(393/20) № 13-р/2020) є достатні підстави стверджувати, що достатньою мірою відповідальності за несвоєчасне подання без поважних причин декларації та подання завідомо недостовірних відомостей у декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування є адміністративна відповідальність.

Список використаних джерел:

1. Рудковська М.Р. Суспільна небезпека як ознака поняття злочину: дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.08. Львів. Львівський державний університет внутрішніх справ. 2017. 187 с.

2. Карчевський М.В. Метод контекстної законодавчої оцінки суспільної небезпечності діяння. *Основні напрями розвитку кримінального права та шляхи вдосконалення законодавства України про кримінальну відповідальність*: матеріали міжнар. наук.-практ. конф., 11–12 жовт. 2012 р. / редкол.: В.Я. Тацій (голов. ред.), В.І. Борисов (заст. голов. ред.) та ін. Х.: Право, 2012. С. 156–159.

3. Філей Ю.В. Протиправність та суспільна небезпечність: проблеми співвідношення. *Проблеми науки кримінального права та їх вирішення у законотворчій та правозастосовній діяльності*: матеріали міжнар. наук.-практ. конф., 8–9 жовт. 2015 р. / редкол.: В. Я. Тацій (голов. ред.), В. І. Борисов (заст. голов. ред.) та ін. Х.: Право, 2015. С. 138–141.

4. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 47 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) окремих положень Закону України «Про запобігання корупції», Кримінального кодексу України від 27 жовтня 2020 року, Справа № 1-24/2020(393/20) № 13-р/2020. База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v013p710-20#Text> (дата звернення 08.02.2021).

CONTENT

GREETINGS

<u>Mgr. Pavel Polían.....</u>	<u>3</u>
<u>Игорь Копотун.....</u>	<u>5</u>

КРИМІНАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ТА КРИМІНАЛІСТИКА; СУДОВА ЕКСПЕРТИЗА; ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ

<u>Поплавська А. В.....</u>	<u>7</u>
<u>СУТНІСТЬ І ЗМІСТ ПІДТРИМАННЯ ПУБЛІЧНОГО ОБВИНУВАЧЕННЯ В СУДІ</u>	<u>7</u>
<u>Рудик М. М.....</u>	<u>15</u>
<u>НАУКОВЕ ОБҐРУНТУВАННЯ ФАКТОРІВ, ЩО СПРИЧИНЯЮТЬ ВИНИКНЕННЯ НАДЗВИЧАЙНИХ ПОДІЙ КРИМІНАЛЬНОГО ХАРАКТЕРУ У КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧИХ УСТАНОВАХ.....</u>	<u>15</u>

КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО ТА КРИМІНОЛОГІЯ; КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧЕ ПРАВО

<u>Kopotun I. M.</u>	<u>21</u>
<u>THE EXEMPTION FROM CRIMINAL LIABILITY FOR CORRUPTION CRIMES IN UKRAINE: THE GENERAL CHARACTERISTIC</u>	<u>21</u>
<u>Коростельова Л. А.</u>	<u>26</u>
<u>ВЕБ-СКРЕЙПІНГ ЯК ОДИН ІЗ МЕТОДІВ ЗБОРУ ДАНИХ В КРИМІНОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ</u>	<u>26</u>
<u>Полулященко М. В.....</u>	<u>34</u>
<u>ВТЯГНЕННЯ НЕПОВНОЛІТНІХ У ПРОТИПРАВНУ ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК НАЙАКТУАЛЬНІШЕ ПИТАННЯ В СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ.....</u>	<u>34</u>
<u>Mgr. Pavel Polían.....</u>	<u>40</u>
<u>THE APPLICATION OF THE INSTITUTE OF THE EXEMPTION FROM CRIMINAL LIABILITY FOR CORRUPTION CRIMES</u>	<u>40</u>

ГОСПОДАРСЬКЕ ПРАВО; ГОСПОДАРСЬКЕ ПРОЦЕСУАЛЬНЕ ПРАВО

<u>Курчин О. Г.....</u>	<u>47</u>
<u>ЩОДО ПЕРЕХОДУ ПРАВА КОРИСТУВАННЯ ЗЕМЕЛЬНОЮ ДІЛЯНКОЮ</u>	<u>47</u>

ПСИХОЛОГІЯ

<u>Главінська О. Д.</u>	<u>52</u>
<u>Главінська Е. С.</u>	<u>52</u>
МЕТОДОЛОГІЧНІ ПРИНЦИПИ ПСИХОСЕМАНТИКИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ СВІДОМОСТІ ОСОБИСТОСТІ	52

ПЕДАГОГІКА; ФІЛОЛОГІЯ

<u>Груба Т. Л.</u>	<u>56</u>
ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ РОТАЦІЙНОЇ МОДЕЛІ ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ У ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРИ.....	56
<u>Тимчик С. Г.</u>	<u>62</u>
<u>Зарицький Б. В.</u>	<u>62</u>
ФІЗИЧНІ ЯКОСТІ ЛЮДИНИ ЗАСОБИ Й МЕТОДИ ЇХ РОЗВИТКУ В АТЛЕТИЧНІЙ ГІМНАСТИЦІ.....	62
<u>Хомічов І. О.</u>	<u>67</u>
<u>Мирославський С. В.</u>	<u>67</u>
ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ВИЗНАЧЕННЯ СУСПІЛЬНОЇ НЕБЕЗПЕКИ КОРУПЦІЙНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ.....	67

Scientific publication

**SCIENCE AND EDUCATION IN MODERN SOCIETY: CURRENT
ISSUES AND INNOVATIVE RESEARCH**

COLLECTION OF ABSTRACTS

International scientific-practical conference

(Kunovice, Czech Republic, March 27-28, 2021)

Under the editorship of I. Kopotun, S. Petkov

Signed for printing 26.03.2021

Press: Tiskárna Grafema, s.r.o., Hranice, Česká republika